

	Vojvodanska banka a.d. Novi Sad, Trg slobode 5, Novi Sad	Oznaka/ID: PR 14-00-03/8569
Vrsta opšteg akta	Pravilnik	Status: „Usvojeno“
Kratak opis	Ovim pravilima i procedurama uređuju se opšti uslovi poslovanja u okviru organizacionog dela Vojvodanske banke a.d. Novi Sad, Odeljenja Tržište kapitala (u daljem tekstu: Pravila) koje vrši poslove Ovlašćene Banke za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti koje se odnose na finansijske instrumente.	

PRAVILA I PROCEDURE POSLOVANJA ODELJENJA TRŽIŠTE KAPITALA U VOJVOĐANSKOJ BANCII AD NOVI SAD

Donosilac akta: Upravni odbor OTP Banke Srbija a.d. Novi Sad - Predsednik Upravnog odbora, Laszlo Wolf	Datum usvajanja: 13.03.2019. godine	Potpis:
U primeni od 26. aprila 2019. godine <i>Napomena: danom početka primene ovog opšteg akta, vlasništvo nad aktom preuzima direktor Sektora za poslove sa privredom prema Pravilniku o organizaciji koji se primenjuje na dan 26. april 2019. godine</i>		
Za predlagača: v.d. direktor Direkcije sredstava Marijana Lapajne		Potpis:

Sadržaj

1. OPŠTE ODREDBE	6
2. POJMOVI.....	6
3. VRSTE POSLOVA KOJE OBAVLJA OVLAŠĆENA BANKA	9
4. USLOVI I NAČIN OBAVLJANJA POSLOVA	10
4.1 Uslovi za obavljanje poslova Ovlašćene banke.....	10
4.2 Način obavljanja poslova Ovlašćene banke	10
4.3 Podaci o klijentu.....	11
4.4 Komunikacija klijenta i Ovlašćene banke	12
4.5 Komunikacija sa klijentom ugovora na daljinu i Ovlašćene banke.....	12
4.6 Načela sigurnog i dobrog poslovanja Ovlašćene banke	13
4.7 Načela poslovnog ponašanja - Poslovna tajna.....	13
4.8 Načela poslovnog ponašanja i sprečavanje sukoba interesa	14
5. PROCEDURA KATEGORIZACIJE KLIJENATA I PROMENA KATEGORIJE KLIJENATA	16
5.1 Kategorizacija klijenta	16
5.2 Profesionalni klijent.....	17
5.3 Mali klijent.....	17
5.4 Promena kategorije klijenata.....	17
5.5 Zahtev profesionalnog klijenta za promenu kategorije	17
5.6 Zahtev malog klijenta za promenu kategorije	18
6. VRSTE NALOGA, NAČIN, USLOVI I REDOSLED PRIJEMA I IZVRŠENJA	18
6.1 Nalog	18
6.2 Mesto prijema naloga	20
6.3 Način prijema naloga	21
6.4 Knjiga naloga i evidencija primljenih naloga.....	22
6.5 Način vođenja evidencije o trgovanju.....	22
6.6 Potvrda o prihvatanju, odnosno odbijanju izvršenja naloga.....	22
6.7 Razlozi za odbijanje izvršenja naloga klijenta	23
7. POLITIKA NAJPOVOLJNIJEG IZVRŠENJE NALOGA.....	23
7.1 Faktori relevantni za izvršenje naloga pod najpovoljnijim uslovima	24
7.2 Prenos naloga na izvršenje drugom društvu na domaćim i inostranim tržištima.....	24
7.3 Izvršenje naloga malog klijenta	25
7.4 Izvršenje naloga profesionalnog klijenta	25
7.5 Postizanje najpovoljnijeg ishoda prilikom pružanja usluga prijema i prenosa naloga.....	25
7.6 Politike izvršenja naloga pod najpovoljnijim uslovima	25

7.7 Izvršenje naloga klijenta sa limitnom klauzulom	26
7.8 Pridruživanje i razvrstavanje naloga.....	27
7.9 Pridruživanje i razvrstavanje dilerskih naloga.....	27
7.10 Izvršavanje naloga	27
7.11 Izvršavanje dnevnog naloga	28
7.12 Izvršavanje naloga prema ceni	28
7.13 Nalozi Ovlašćene banke i zaposlenih.....	28
7.14 Potvrda o prijemu naloga	28
7.15 Realizacija naloga.....	29
7.16 Obaveštavanje klijenata o politici izvršenja naloga klijentima i saglasnost klijenata	29
8. IZVEŠTAVANJE KLIJENTA	30
8.1 Izveštavanje klijenata.....	30
9. ODGOVORNOST OVLAŠĆENE BANKE I KLIJENATA	30
10. RIZICI ULAGANJA KLIJENTA U FINANSIJSKE INSTRUMENTE	30
11. INFORMACIJE KOJE SE PRUŽAJU KLIJENTIMA I POTENCIJALNIM KLIJENTIMA	32
11.1 Informacije opšteg karaktera koje Ovlašćena banka upućuje klijentima	32
11.2 Pokazatelji, prinosi i porezi	33
12. INFORMACIJE KOJE SE PRUŽAJU KLIJENTU PRE ZAKLJUČENJA UGOVORA ILI PRUŽANJA ODREĐENE USLUGE.....	34
12.1 Pravila i procedure poslovanja i Tarifnik.....	34
12.2 Informacije koje se pružaju klijentima.....	34
12.3 Informacije kod govorne komunikacije	35
12.4 Informacije o Ovlašćenoj banci i njenim uslugama.....	35
12.5 Informacije o finansijskim instrumentima.....	36
12.6 Informacije u vezi sa zaštitom finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenata	36
12.7 Podaci o troškovima i naknadama	37
12.8 Informacije o ugovoru na daljinu	37
12.9 Informacije o načinu rešavanja sporova kod ugovora na daljinu	38
13. SADRŽINA UGOVORA SA KLIJENTIMA	38
13.1 Ugovor sa klijentom	38
13.2 Ugovor na daljinu sa klijentom	38
13.3 Obaveze trećih lica koje nastupaju u ime Ovlašćene banke.....	39
13.4 Investicioni poslovi	39
13.5 Ugovor o investicionim uslugama	40
13.6 Ugovor o pokroviteljstvu.....	40
13.7 Ugovor o pozajmljivanju.....	40
13.8 Dilerski poslovi.....	41

13.9 Poslovi market-mejkera	41
13.10 Poslovi agenta emisije	42
13.11 Ugovor o agentu emisije bez obaveze otkupa.....	42
13.12 Poslovi pokrovitelja emisije	42
13.13 Otvaranje računa finansijskih instrumenata.....	43
13.14. Ugovor o otvaranju računa finansijskih instrumenata	43
13.15 Korporativne radnje	43
13.16 Ugovor o pružanju usluga korporativnog agenta	43
13.17 Otvaranje i administriranje depo računa finansijskih instrumenata	44
13.18 Zastupanje akcionara na skupštinama.....	45
14. MEĐUSOBNA PRAVA I OBAVEZE OVLAŠĆENE BANKE I KLIJENATA.....	45
14.1 Obaveze klijenta	45
14.2 Obaveze Ovlašćene banke	46
14.3 Računi finansijskih instrumenata.....	46
14.4 Prikupljanje informacija pri pružanju drugih investicionih usluga	47
14.5 Posebne odredbe u vezi sa profesionalnim klijentima	48
15. ZAŠTITA IMOVINE KLIJENATA OVLAŠĆENE BANKE	48
15.1 Zaštita finansijskih instrumenata klijenata	48
15.2 Postupanje sa finansijskim instrumentima klijenata.....	48
15.3 Deponovanje finansijskih instrumenata klijenata u inostranstvu	48
16. FOND ZA ZAŠTITU INVESTITORA	49
17. POSTUPANJE PO PRITUŽBAMA KLIJENATA	49
18. PROVIZIJA OVLAŠĆENE BANKE I DRUGE NAKNADE.....	50
19. INSAJDERSKE INFORMACIJE.....	51
19.1 Zabrana zloupotrebe insajderskih informacija	51
19.2 Razmena insajderskih informacija	51
20. ZABRANA MANIPULACIJE I ŠIRENJA NEISTINITIH INFORMACIJA	52
20.1 Manipulacije na tržištu	52
20.2 Zabrana manipulacija na tržištu	53
20.3 Obaveštavanje o sumnjivim transakcijama	54
21. PREPORUKA.....	55
21.1 Preporuka.....	55
21.2 Identitet lica koje izrađuje preporuku.....	55
21.3 Opšta pravila za sadržinu preporuke.....	55
21.4 Opšta pravila za obelodanjivanje interesa i sukoba interesa	55
21.5 Distribucija preporuke koju je izradila treća strana	56

22.	ETIČKI KODEKS	56
22.1	Osnovna načela profesionalne etike	56
22.2	Sprečavanje nelojalne konkurencije.....	57
22.3	Iznošenje neistinitih podataka	57
22.4	Saopštavanje informacija klijentima	58
22.5	Snimanje telefonskih razgovora	58
22.6	Sprečavanje sukoba interesa.....	58
22.7	Zabranjene aktivnosti relevantnih lica	58
22.8	Primanje poklona	59
22.9	Javna saopštenja i oglašavanje	59
23.	OBAVEŠTAVANJE OVLAŠĆENE BANKE	59
24.	PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE	59

1. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilima i procedurama uređuju se opšti uslovi poslovanja u okviru organizacionog dela Vojvođanske banke a.d. Novi Sad, Odeljenja Tržište kapitala (u daljem tekstu: Pravila) koje vrši poslove Ovlašćene Banke za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti koje se odnose na finansijske instrumente (u daljem tekstu: Ovlašćena banka), a naročito:

- Vrste poslova, uslovi i način obavljanja poslova Ovlašćene banke;
- Kategorizacija odnosno razvrstavanje klijenata, kao i promene kategorije klijenta;
- Međusobna prava i obaveze Ovlašćene banke i njenih klijenata;
- Sadržina ugovora sa klijentima;
- Vrste naloga klijenata, način, uslovi i redosled njihovog prijema i izvršenja;
- Politika izvršenja naloga i poveravanje izvršenja naloga;
- Informacije koje se pružaju klijentima, kao i Informacije koje se posebno pružaju malim klijentima;
- Zaštita imovine klijenata Ovlašćene banke (finansijskih instrumenata);
- Uslovi pozajmljivanja finansijskih instrumenata;
- Pravila poslovnog ponašanja prilikom pružanja investicionih usluga;
- Postupanje po pritužbama klijenata;
- Etički kodeks i
- Druga pitanja od značaja u radu Ovlašćene banke.

Ovlašćena banka posluje na adresi: Bulevar Mihajla Pupina br. 111, Novi Beograd.

Ova Pravila i Tarifnik Ovlašćene banke su uvek dostupni klijentima na njihov zahtev, a obavezno pre zaključenja ugovora o pružanju usluga u vezi sa finansijskim instrumentima, ugovora o otvaranju računa finansijskih instrumenata, kao i bilo kojih drugih ugovora kojima se dobija status klijenta i kojima se Ovlašćena banka obavezuje na pružanje odgovarajućih usluga klijentu.

Ovlašćena banka omogućava klijentima uvid u svoja Pravila i Tarifnik koje primenjuje u radu sa klijentima na način da su dostupna na vidnom mestu u prostorijama u kojima posluje sa klijentima i objavljena na internet stranici www.voban.rs.

Odredba iz prethodnog stava se odnosi i na drugo pravno lice koje u ime i za račun Ovlašćene banke, na osnovu ugovora sa klijentom, prima naloge za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata.

Ovlašćena banka se obavezuje da omogući svojim klijentima uvid u izmene Pravila i Pravilnika o tarifi u roku od sedam dana pre početka primene tih izmena.

Član 2.

Ova Pravila su sastavni deo ugovora i potpisom ugovora Klijent potvrđuje da je upoznat sa sadržajem ovih Pravila i da pristaje na njihovu primenu.

Član 3.

Za sve što nije regulisano ugovorom i ovim Pravilima primenjivaće se važeći zakonski i podzakonski propisi, interni akti banke, sa svim izmenama i dopunama donesenim za vreme trajanja ugovora i Pravila.

Ako nakon zaključenja ugovora ili donošenja ovih Pravila zakonskim ili podzakonskim propisima neko pitanje koje je regulisano Pravilima bude rešeno na drugačiji način, primenjivaće se odredbe relevantnog propisa, sve do odgovarajućih izmena i dopuna ovih Pravila.

2. POJMOVI

Član 4.

Pojedini pojmovi u smislu ovih Pravila, imaju sledeća značenja:

Zakon: Zakon o tržištu kapitala („Službeni glasnik RS“, br. 31/2011, 112/2015 i 108/2016), kao i eventualne kasnije izmene i dopune navedenog zakona.

Organizator tržišta: Lice koje upravlja, odnosno obavlja delatnost u vezi sa funkcionisanjem regulisanog tržišta, a organizator tržišta može biti i samo regulisano tržište.

Beogradska berza a.d. Beograd (u daljem tekstu: Berza): Pravno lice koje, na osnovu dozvole Komisije za hartije od vrednosti, upravlja odnosno obavlja delatnost u vezi sa funkcionisanjem regulisanog tržišta i multilateralne trgovačke platforme.

Centralni registar, depo i kliring hartija od vrednosti (u daljem tekstu: Centralni registar): Pravno lice koje na osnovu dozvole Komisije za hartije od vrednosti obavlja poslove vođenja registra finansijskih instrumenata, kliringa i saldiranja transakcija sa finansijskim instrumentima i druge poslove u skladu sa Zakonom.

Ovlašćena banka: Ovlašćena banka za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti koje se odnose na finansijske instrumente (kao investicionog društva).

Regulisano tržište: Multilateralni sistem koji organizuje, odnosno kojim upravlja organizator tržišta i koji omogućava i olakšava spajanje interesa trećih lica za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa njegovim obavezujućim pravilima i na način koji dovodi do zaključenja ugovora u vezi sa finansijskim instrumentima uključenim u trgovanje po njegovim pravilima u sistemu, ima dozvolu i redovno posluje u skladu sa Zakonom.

Multilateralna trgovačka platforma (u daljem tekstu MTP): Multilateralni sistem koji organizuje, odnosno kojom upravlja organizator tržišta ili investiciono društvo i koji omogućava i olakšava spajanje interesa trećih lica za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa njegovim obavezujućim pravilima i na način koji dovodi do zaključenja ugovora, u skladu sa Zakonom.

OTC tržište: Sekundarno tržište za trgovanje finansijskim instrumentima koje ne mora da ima organizatora tržišta i čiji sistem trgovanja, podrazumeva pregovaranje između prodavca i kupca finansijskih instrumenata u cilju zaključenja transakcije.

Relevantno lice: Lice sa vlasničkim učešćem u Ovlašćenoj banci, na rukovodećoj poziciji u Ovlašćenoj banci (direktori), zaposleno lice i svako drugo fizičko lice koje je angažovano od strane Ovlašćene banke za pružanje usluga iz njene nadležnosti.

Lična transakcija: Transakcija sa finansijskim instrumentom koju izvrši relevantno lice delujući van delokruga aktivnosti koje obavlja kao relevantno lice ili koja je izvršena za račun relevantnog lica, lica sa kojim je relevantno lice u rodbinskoj vezi ili sa kojim je blisko povezano u smislu Zakona ili lica čiji je odnos sa relevantnim licem takve prirode da relevantno lice ima neposredan ili posredan materijalni interes od rezultata transakcije, a koji nije provizija ili naknada za izvršenje transakcije.

Transakcije kojima se finansiraju finansijski instrumenti: Transakcije pozajmljivanja finansijskih instrumenata, repo ugovori ili obrnuti repo ugovori, ili druge transakcije koje uključuju kupovinu finansijskih instrumenata i njihovu ponovnu prodaju ili prodaju finansijskih instrumenata i njihovu ponovnu kupovinu.

Klijent: Pravno ili fizičko lice kojem Ovlašćena banka pruža investicionu, odnosno dodatnu uslugu, kao i lice koje može postati klijent Ovlašćene banke.

Ovlašćeni zastupnik klijenta: Lice ovlašćeno za zastupanje klijenta na osnovu zakona i statuta (zakonski, statutarni zastupnici) ili drugog akta pravnog lica, akta nadležnog državnog organa ili na osnovu ovlašćenja klijenta (punomoć).

Profesionalni klijent: Svaki klijent koji poseduje dovoljno znanja, iskustva i stručnosti za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i proceni rizika u vezi sa ulaganjima i koji ispunjava uslove propisane Zakonom.

Mali klijent: Svaki klijent Ovlašćene banke koji nije razvrstan u kategoriju profesionalnih klijenata odnosno koji ne poseduje dovoljno znanja, iskustva i stručnosti za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i proceni rizika u skladu sa Zakonom.

Klijent ugovora na daljinu: Fizičko lice koje na osnovu ugovora na daljinu koristi ili je koristilo investicione usluge:

- Fizičko lice koje koristi, koristio je ili namerava da koristi investicione i dodatne usluge koje nisu namenjene njegovoj poslovnoj ili drugoj komercijalnoj delatnosti,
- Preduzetnik, u smislu zakona kojim se uređuju privredna društva,
- Poljoprivrednik kao nosilac ili član porodičnog poljoprivrednog gazdinstva, u smislu zakona kojim se uređuju poljoprivreda i ruralni razvoj.

Informacije koje se pružaju klijentu: Procedura Ovlašćene banke na trajnom mediju, kao sastavni deo ovih Pravila, putem koje se klijentu, a pre zaključenja ugovora sa Ovlašćenom bankom o pružanju investicionih i/ili dodatnih usluga, daju informacije u vezi sa Ovlašćenom bankom, finansijskim instrumentima, zaštiti finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenata, naknadama i troškovima u skladu sa Zakonom, aktima Komisije za hartije od vrednosti i ovim Pravilima.

Finansijski instrumenti su:

- (1) Prenosivi finansijski instrumenti - sve vrste finansijskih instrumenata kojima se može trgovati na tržištu kapitala, izuzev instrumenata plaćanja, i to: akcije i depozitne potvrde koje se odnose na akcije, obveznice i drugi oblici sekjuritizovanog duga, uključujući i depozitne potvrde koje se odnose na navedene instrumente i druge finansijske instrumente u skladu sa Zakonom;
- (2) Instrumenti tržišta novca: trezorski, blagajnički i komercijalni zapisi i sertifikati o depozitu, izuzev instrumenata plaćanja;
- (3) Jedinice institucija kolektivnog investiranja;
- (4) Opcije, fjučersi, svopovi, kamatni forvardi i ostali izvedeni finansijski instrumenti definisani Zakonom.

Transakcije kojima se finansiraju hartije od vrednosti: Transakcije pozajmljivanja finansijskih instrumenata, repo ugovori ili obrnuti repo ugovori, kao i druge transakcije koje uključuju kupovinu finansijskih instrumenata i njihovu ponovnu prodaju (buy-sell back transakcije) ili prodaju finansijskih instrumenata i njihovu ponovnu kupovinu (sell-buy back transakcije).

Ugovor: Pisani ugovor zaključen između Ovlašćene banke i klijenta kojim se utvrđuju prava i obaveze ugovornih strana, kao i ostali uslovi pod kojima Ovlašćena banka klijentima pruža usluge.

Ugovor na daljinu: Ugovor kojim se Ovlašćena banka obavezuje da će pružiti investicione usluge i aktivnosti, odnosno dodatne usluge u skladu sa Zakonom koje su predmet ugovora na daljinu klijenta, a u vezi s kojim se pružanje informacija i preduzimanje drugih aktivnosti u predugovornoj fazi, odnosno zaključenje ovog ugovora vrše isključivo upotrebom jednog ili više sredstava komunikacije na daljinu, u okviru organizovane ponude pružanja ovih usluga.

Izvršenje naloga: Podrazumeva aktivnosti u ime i za račun klijenta, u vezi sa zaključenjem ugovora za kupovinu ili prodaju jednog ili više finansijskih instrumenata.

Mesto izvršavanja naloga: Regulisano tržište, multilateralna trgovačka platforma (MTP), druga slična tržišta u inostranstvu ili izvan tih tržišta (OTC tržište).

Insajderske informacije: Informacije o tačno određenim činjenicama koje nisu javno objavljene, odnose se direktno ili indirektno na jednog ili više izdavalaca finansijskih instrumenata ili na jedan ili više finansijskih instrumenata, a koje bi, da su javno objavljene, verovatno imale značajan uticaj na cenu tih finansijskih instrumenata ili na cenu izvedenih finansijskih instrumenata. Značajan uticaj postoji ako bi razumni ulagač verovatno uzeo u obzir takvu informaciju kao deo osnove za donošenje svojih investicionih odluka.

Trajni medij: Predstavlja papir ili sredstvo koje omogućava čuvanje podataka u digitalnom formatu (CD, internet bankarstvo, elektronska pošta, hard disk, usb uređaji i memorije kartice i dr.) na takav način da su pristup, obrada, potpunost i reprodukcija podataka obezbeđeni najmanje do roka propisanog relevantnim propisima.

Sredstvo komunikacije na daljinu Predstavlja svako sredstvo koje se može koristiti za neposredno oglašavanje, dostavljanje informacija u predugovornoj fazi, davanje i/ili prihvatanje ponude, pregovaranje i zaključivanje ugovora bez istovremenog fizičkog prisustva Ovlašćene banke i klijenta (npr. internet, elektronska pošta, pošta, telefaks i telefon).

3. VRSTE POSLOVA KOJE OBAVLJA OVLAŠĆENA BANKA

Član 5.

U skladu sa odredbama člana 2. tačka 8) Zakona, a u vezi sa finansijskim instrumentima Ovlašćena banka obavlja sledeće investicione usluge i aktivnosti:

- (1) Prijem i prenos naloga koji se odnose na prodaju i kupovinu finansijskih instrumenata;
- (2) Izvršenje naloga za račun klijenta;
- (3) Trgovanje za sopstveni račun;
- (4) Usluge pokroviteljstva u vezi sa ponudom i prodajom finansijskih instrumenata uz obavezu otkupa;
- (5) Usluge u vezi sa ponudom i prodajom finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa.

U skladu sa odredbama člana 2. tačka 9) Zakona, Ovlašćena banka obavlja sledeće dodatne usluge i aktivnosti:

- (1) Čuvanje i administriranje finansijskih instrumenata za račun klijenata i sa tim povezane usluge;
- (2) Odobravanje kredita ili zajmova investitorima kako bi mogli da izvrše transakcije jednim ili više finansijskih instrumenata kada je društvo zajmodavac uključeno u transakciju;
- (3) Saveti društvima u vezi sa strukturom kapitala, poslovnom strategijom, spajanjem i kupovinom društava i sličnim pitanjima;
- (4) Usluge deviznog poslovanja u vezi sa pružanjem investicionih usluga;
- (5) Istraživanje i finansijska analiza u oblasti investiranja ili drugi oblici opštih preporuka u vezi sa transakcijama finansijskim instrumentima;
- (6) Usluge u vezi sa pokroviteljstvom
- (7) Investicione usluge i aktivnosti, kao i dopunske usluge koje se odnose na osnov izvedenog finansijskog instrumenta, a u vezi sa pružanjem investicionih usluga i aktivnosti, kao i dopunskih usluga.

Član 6.

Pod kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata, u smislu ovih pravila, podrazumeva se kupovina odnosno prodaja sledećih finansijskih instrumenata na regulisanom ili van regulisanog tržišta, MTP tržištu ili drugom sličnom tržištu u zemlji ili inostranstvu:

- (1) **Akcije** – prenosive vlasničke finansijske instrumente koje predstavljaju učešće u kapitalu ili pravima glasa akcionarskog društva;
- (2) **Dužničke hartije od vrednosti** - obveznice i drugi prenosivi sekjuritizovani instrumenti duga koje imaoocu daju pravo na isplatu nominalne vrednosti sa kamatom ili nominalne vrednosti, kao i druga prava;
- (3) **Depozitne potvrde** – finansijski instrumenti koje izdaju banke koje poseduju inostrane akcije ili obveznice deponovane kod banke u inostranstvu, a koje predstavljaju domaći ekvivalent inostranih akcija ili obveznica, odnosno sadrže istovetna prava i obaveze kao i inostrane finansijske instrumente na koje se odnose;
- (4) **Izvedeni finansijski instrumenti** (finansijski derivati);
- (5) **Druge finansijske instrumente** koji se utvrđuju na način koji propisuje Komisija za hartije od vrednosti.

Pod izvedenim finansijskim instrumentima (finansijskim derivatima) kojima Ovlašćena banka obavlja trgovinu, u skladu sa ovim pravilima, podrazumevaju se finansijski instrumenti čija vrednost zavisi od cene predmeta ugovora (akcija, obveznica, stranih valuta, berzanskih indeksa i dr.) i čiji su vrsta, količina, kvalitet i druga svojstva standardizovani.

Ovlašćena banka obavlja trgovinu sledećim izvedenim finansijskim instrumentima (finansijskim derivatima) i drugim finansijskim instrumentima:

(1) Fjučers ugovori:

- Fjučers ugovori sa isporukom predmeta ugovora – prenosivi standardizovani ugovor kojim se kupac obavezuje da plati unapred ugovorenu cenu na dan dospeća utvrđen ugovorom, odnosno kojim se prodavac obavezuje da na taj dan isporuči predmet ugovora, pri čemu rok dospeća ne može biti kraći od tri dana od dana zaključenja ugovora;
- Fjučers ugovori bez isporuke predmeta ugovora – prenosivi standardizovani ugovor kojim se ugovorne strane obavezuju da na dan dospeća utvrđen ugovorom isplate razliku između ugovorene cene predmeta ugovora i cene na dan dospeća, pri čemu rok dospeća ne može biti kraći od tri dana od dana zaključenja ugovora;

(2) Opcijski ugovori – prenosivi standardizovani ugovor kojim kupac stiče pravo da, uz obavezu plaćanja ugovorene premije, na dan dospeća odnosno dane dospeća utvrđene ugovorom kupi ili proda predmet ugovora po ceni utvrđenoj ugovorom, a prodavac preuzme obavezu da tog dana proda ili kupi predmet ugovorne obaveze, pri čemu rok dospeća ne može biti kraći od tri dana od dana zaključenja ugovora;

(3) Drugi standardizovani finansijski instrumenti u skladu sa odlukom berze na koju je saglasnost dala Komisija za hartije od vrednosti.

Odredbe ovih Pravila o uslovima i načinu trgovanja Ovlašćene banke sa finansijskim instrumentima primenjuju se i na trgovanje izvedenim finansijskim instrumentima (finansijskim derivatima) i drugim finansijskim instrumentima, u skladu sa Zakonom, Pravilima organizatora tržišta na kojima se trguje tim instrumentima i ovim Pravilima.

4. USLOVI I NAČIN OBAVLJANJA POSLOVA

4.1 Uslovi za obavljanje poslova Ovlašćene banke

Član 7.

Ovlašćena banka svoju delatnost obavlja, po dobijanju dozvole za pružanje investicionih usluga i aktivnosti od strane Komisije za hartije od vrednosti, a po ispunjenju uslova u pogledu kadrovske, organizacione osposobljenosti i tehničke opremljenosti i drugih uslova u skladu sa Zakonom i aktima Komisije za hartije od vrednosti.

Poslovni odnos u pružanju usluga iz stava 1. ovog člana, između Ovlašćene banke i klijenata uspostavlja se na osnovu kategorizacije i zaključenog pisanog ugovora ili ugovora na daljinu. Ovlašćena banka nema obavezu zaključivanja ugovora sa klijentima koji su klasifikovani kao profesionalni investitori u tačno definisanim slučajevima u skladu sa Zakonom, aktima Komisije za hartije od vrednosti i ovim Pravilima.

Član 8.

Ovlašćena banka je u obavezi da za obavljanje poslova brokera, ima zaposlena lica sa dozvolom za obavljanje navedenih poslova, s tim da ta lica moraju da ispunjavaju i druge uslove u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima i aktima banke.

4.2 Način obavljanja poslova Ovlašćene banke

Član 9.

Ovlašćena banka obavlja usluge javne ponude finansijskih instrumenata i učestvuje na sekundarnom trgovanju, na regulisanom tržištu, odnosno MTP, drugim sličnim tržištima u inostranstvu ili izvan tih tržišta odnosno OTC tržištu u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima i pravilima organizatora tržišta.

Ovlašćena banka obavlja trgovinu finansijskim instrumentima po metodu koji je propisan i važeći za segment određenog tržišta od strane organizatora tržišta, au skladu sa Zakonom i podzakonskim aktima i pravilima organizatora tržišta.

4.3 Podaci o klijentu

Član 10.

Klijent je dužan da, pre uspostavljanja poslovnog odnosa, dostavi sledeću dokumentaciju:

(1) Fizičko lice – rezident:

- 1.1. Ličnu kartu, pasoš ili drugu ispravu preko koje se vrši identifikacija klijenta;
- 1.2. Ugovorili drugi dokument o otvorenom novčanom računu kod banke - člana Centralnog registra i dokument o otvorenom računu finansijskih instrumenata (ukoliko je račun otvoren preko drugog člana Centralnog registra);
- 1.3. Podatke za kontakt sa klijentom (adresa, brojevi telefona - fiksnog i mobilnog, eMail adresa i dr).

(2) Fizičko lice – nerezident:

- 2.1. Pasoš ili drugi identifikacioni dokumenat;
- 2.2. Potvrdu o poreskom identifikacionom broju (PIB);
- 2.3. Ugovor o ili drugi dokument otvorenom nerezidentnom dinarskom računu i dokument o otvorenom računu finansijskih instrumenata (ukoliko je račun otvoren kod drugog člana Centralnog registra);
- 2.4. Podatke za kontakt sa klijentom (adresa, brojevi telefona, telefaksa i mobilnog telefona, eMail adresa i dr).

(3) Pravno lice – rezident:

- 3.1. Rešenje ili izvod iz registra privrednih društava;
- 3.2. Akt nadležnog organa o osnivanju, za sva pravna lica koja se ne registruju kod Agencije za privredne registre;
- 3.3. OP obrazac (lica ovlašćenih za zastupanje);
- 3.4. Ličnu kartu, pasoš ili drugu ispravu preko koje se može izvršiti identifikacija ovlašćenog lica za zastupanje;
- 3.5. Rešenje ili izvod iz registra odnosno ličnu kartu ili pasoš lica koja imaju 25% učešća u kapitalu. U slučaju kada je neko drugo pravno lice poseduje 25% učešća u vlasništvu kapitala klijenta, Ovlašćenju banci se dostavljaju podaci o vlasnicima tog drugog pravnog lica i tako dalje, sve do podataka o krajnjim vlasnicima;
- 3.6. Izjavu o stvarnom vlasniku pravnog lica od strane članova zakonskog zastupnika, prokuriste ili stvarnog vlasnika, ukoliko Ovlašćena banka nije u mogućnosti da iz pribavljene dokumentacije utvrdi stvarnog vlasnika pravnog lica;
- 3.7. Ugovor ili drugi dokument o otvorenom novčanom računu kod banke člana Centralnog registra i dokument o otvorenom računu finansijskih instrumenata (ukoliko je račun otvoren kod drugog člana Centralnog registra);
- 3.8. Podatke za kontakt sa klijentom (adresa, brojevi telefona, telefaksa i mobilnog telefona, eMail adresa i dr).

(4) Pravno lice – nerezident:

- 4.1. Izvod iz odgovarajućeg registra zemlje sedišta pravnog lica sa prevodom na srpski jezik od strane ovlašćenog prevodioca;
- 4.2. Potvrdu o poreskom identifikacionom broju (PIB);
- 4.3. Listu ovlašćenih zastupnika sa specimenom potpisa sa prevodom na srpski jezik od strane ovlašćenog prevodioca i zvanično overena fotokopija pasoša lica za zastupanje koja će potpisivati ugovore;
- 4.4. Rešenje ili izvod iz registra odnosno pasoš lica koja imaju 25% učešća u kapitalu. U slučaju kada je neko drugo pravno lice poseduje 25% učešća u vlasništvu kapitala klijenta,

Ovlašćenoj banci se dostavljaju podaci i o vlasnicima tog drugog pravnog lica i tako dalje, sve do podataka o krajnjim vlasnicima;

- 4.5. Izjavu o stvarnom vlasniku stranog pravnog lica potpisanu od strane zakonskog zastupnika, prokuriste ili stvarnog vlasnika, ukoliko Ovlašćena banka nije u mogućnosti da iz pribavljene dokumentacije utvrdi stvarnog vlasnika pravnog lica;
- 4.6. Ugovor ili drugi dokument o otvorenom nerezidentnom dinarskom računu kod banke - člana Centralnog registra i dokument o otvorenom računu finansijskih instrumenata (ukoliko je račun otvoren kod drugog člana Centralnog registra);
- 4.7. Podatke za kontakt sa klijentom (adresa, brojevi telefona, telefaksa i mobilnog telefona, eMail adresa i dr).

Klijent je dužan da pre uspostavljanja poslovnog odnosa sa Ovlašćenom bankom, na njen zahtev dostavi i dokumentaciju u skladu sa propisima koji regulišu sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, kao i drugu neophodnu dokumentaciju za izvršenje posla.

Ukoliko klijent ne dostavi Ovlašćenoj banci zahtevanu dokumentaciju, Ovlašćena banka nije dužna da uspostavi poslovni odnos sa klijentom.

Ovlašćeni zastupnik rezidentnog i nerezidentnog pravnog lica daje izjavu o stvarnom vlasniku pravnog lica, pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću, a ukoliko Ovlašćena banka nije u mogućnosti da iz pribavljene dokumentacije utvrdi stvarnog vlasnika pravnog lica.

U slučaju promene ovlašćenog zastupnika, lice je dužno da dostavi novu izjavu u roku od 30 dana od dana registrovane promene. Ukoliko punomoćnik zastupa klijenta, isti je dužan da priloži ažuriranu specijalnu punomoć overenu kod organa nadležnog za poslove overe.

4.4 Komunikacija klijenta i Ovlašćene banke

Član 11.

Klijent i Ovlašćena banka mogu komunicirati usmeno, elektronski i pisanim putem na srpskom jeziku.

Ovlašćena banka sa klijentima – stranim pravnim ili fizičkim licima može komunicirati na engleskom ili drugom stranom jeziku koji je predviđen ugovorom, pod uslovom da se ugovor, nalozi i druga neophodna dokumentacija koju klijent razmenjuje sa Bankom sastavljaju dvojezično.

Pisana komunikacija se odvija putem pošte, faksa, elektronske pošte, internet aplikacije ili u nekom drugom odgovarajućem elektronskom obliku i obe strane su dužne da se međusobno obaveštavaju o svakoj promeni adrese i drugih podataka za kontakt.

Član 12.

Kada Ovlašćena banka pruža informacije klijentima elektronskim putem dužna je da obezbedi da su ispunjeni sledeći uslovi:

- (1) Klijent je dostavio Ovlašćenoj banci važeću elektronsku adresu;
- (2) Klijent je odabrao takav način dostavljanja;
- (3) Klijent je elektronskim putem obavešten o adresi internet stranice i mestu gde na istoj adresi može da pristupi relevantnim podacima;
- (4) Informacije se redovno obnavljaju i neprekidno su dostupne klijentu.

4.5 Komunikacija sa klijentom ugovora na daljinu i Ovlašćene banke

Član 13.

Ovlašćena banka može koristiti sredstva komunikacije na daljinu samo uz prethodnu saglasnost klijenta odnosno potencijalnog klijenta:

- (1) Automatizovane sisteme pozivanja koji funkcionišu bez učešća ljudi (npr. uređaj za automatsko pozivanje ili automatsko slanje elektronske pošte);
- (2) Faks mašine (telefaks).

Druga sredstva komunikacije na daljinu koja omogućavaju individualnu komunikaciju sa klijentom, odnosno potencijalnim klijentom, osim sredstava iz prethodnog stava, mogu biti upotrebljena samo uz prethodnu saglasnost za njihovo korišćenje.

Sredstva komunikacije na daljinu ne mogu se koristiti na način koji prouzrokuje dodatne troškove za klijenta.

Klijent ugovora na daljinu ima pravo da u toku trajanja ugovornog odnosa od Ovlašćene banke zahteva da mu se bez odlaganja dostavi primerak zaključenog ugovora na daljinu u papirnoj formi.

Klijent ugovora na daljinu može u toku trajanja ugovornog odnosa promeniti sredstva komunikacije na daljinu, ako je to u skladu sa ovim Pravilima, aktima Komisije i Zakonom i nije nespojivo sa zaključenim ugovorom na daljinu ili prirodom investicione usluge koja je predmet tog ugovora.

4.6 Načela sigurnog i dobrog poslovanja Ovlašćene banke

Član 14.

Prilikom pružanja investicionih usluga klijentima, Ovlašćena banka je dužna da stavlja interese svojih klijenata ispred sopstvenih interesa i posluje pravično, pošteno i profesionalno, u skladu sa najboljim interesima klijenata poštujući načela utvrđena Zakonom.

Ovlašćena banka je dužna da prilikom ugovaranja usluga korišćenjem sredstava komunikacije na daljinu, pri određivanju uslova i načina ostvarivanja i zaštite prava klijenata ugovora na daljinu, u svemu postupa u skladu sa zakonom koji utvrđuje zaštitu korisnika finansijskih usluga kod ugovaranja na daljinu.

Sve informacije, uključujući i marketinške, koje Ovlašćena banka upućuje klijentima ili potencijalnim klijentima, moraju biti istinite, jasne i da ne dovode u zabludu, a marketinški materijal mora biti jasno označen kao takav.

Kako bi klijenti mogli da shvate prirodu i rizike investicionih usluga i vrstu finansijskog instrumenta koji se nudi i da donesu utemeljenu odluku o ulaganju, Ovlašćena banka klijentima ili potencijalnim klijentima daje odgovarajuće informacije u razumljivom obliku o:

- Ovlašćenoj banci i njenim uslugama;
- Finansijskim instrumentima, uključujući odgovarajuće smernice i upozorenja u vezi sa rizikom ulaganja u pomenute instrumente;
- Mestima izvršenja naloga;
- Troškovima i naknadama koji proizilaze iz postupka izvršenja naloga.

4.7 Načela poslovnog ponašanja - Poslovna tajna

Član 15.

Odgovorna lica i zaposleni u Ovlašćenoj banci su dužni da čuvaju kao poslovnu tajnu:

- (1) Informacije o klijentima;
- (2) Informacije o stanju i prometu na računima svojih klijenata;
- (3) Informacije o uslugama koje pružaju klijentima;
- (4) Insajderske i poverljive informacije koje saznaju prilikom pružanja usluga, koje bi mogle uticati na cenu finansijskih instrumenata;
- (5) Druge informacije i činjenice koje saznaju prilikom pružanja usluga.

Ovlašćena banka ne sme koristiti, odavati trećim licima niti omogućiti trećim licima korišćenje informacija iz stava 1. ovog člana.

Informacije iz ovog člana se mogu stavljati na uvid i saopštavati trećim licima samo:

- Uz pisanu saglasnost klijenta;
- Prilikom nadzora koji vrši Narodna Banka Srbije, Komisija za hartije od vrednosti, Centralni registar ili organizator tržišta;
- Na osnovu naloga suda;
- Na osnovu naloga organa koji se bavi sprečavanjem pranja novca ili finansiranja terorizma, odnosno drugog nadležnog državnog organa.

Član 16.

Ovlašćena banka obezbeđuje da zaposleni i članovi Upravnog odbora politikama, pravilnicima i procedurama u Ovlašćenoj banci obezbeđuje da postupaju u skladu sa načelima sigurnog i dobrog poslovanja. Zaposleni u Ovlašćenoj banci dužni su da se upoznaju sa sadržajem pomenutih akata pre početka obavljanja svojih poslova.

Obaveza čuvanja poslovne tajne traje i posle prestanka vršenja funkcije odnosno radnog odnosa sve dok se određeni podaci smatraju poslovnom tajnom.

4.8 Načela poslovnog ponašanja i sprečavanje sukoba interesa

Član 17.

Ovlašćena banka ne može svoje interese stavljati ispred interesa klijenata.

Ovlašćena banka je dužna da svoje poslovanje organizuje tako da se na najmanju moguću meru svedu mogući sukobi interesa njenih klijenata i interesa Ovlašćene banke, njenih akcionara, članova odbora i zaposlenih Ovlašćene banke i banke kao kreditne institucije.

Ovlašćena banka donosi, primenjuje i redovno ažurira politiku upravljanja sukobom interesa koja sadrži:

- (1) Utvrđene okolnosti koje predstavljaju ili mogu dovesti do sukoba interesa na štetu jednog ili više klijenata, a u vezi sa pojedinačnom uslugom pruženom za ili od strane Ovlašćene banke;
- (2) Kada je Ovlašćena banka članica grupe, sve okolnosti koje su poznate ili su joj morale biti poznate, a koje mogu dovesti do sukoba interesa koji proizlazi iz strukture i poslovnih aktivnosti drugih članova grupe;
- (3) Procedure i mere koje je Ovlašćena banka dužna da primenjuje radi upravljanja sukobima interesa koji mogu biti na štetu jednog ili više klijenata.

Član 18.

Ovlašćena banka je dužna da preduzme odgovarajuće mere kako bi otkrila sukobe interesa, uključujući i sukobe interesa lica iz stava 2. ovog člana i svih lica blisko povezanih sa njima, sa jedne strane, i interesa svojih klijenata, sa druge strane, kao i međusobne sukobe interesa pojedinačnih klijenata, a koji nastanu tokom pružanja investicionih usluga.

Mere za upravljanje sukobima interesa moraju da:

- (1) Sprečavaju ili onemogućavaju bilo kom licu da neprimereno utiče na način na koji relevantna lica pružaju investicione usluge;
- (2) Eliminiraju svaku neposrednu povezanost između primanja relevantnih lica koja su većim delom uključena u jednu poslovnu aktivnost i primanja ili dobiti koje ostvaruju druga relevantna lica koja su većim delom uključena u drugu poslovnu aktivnost, ukoliko do sukoba interesa može doći u vezi sa tim aktivnostima;
- (3) Sprečavaju ili obezbeđuju kontrolisanu razmenu informacija između relevantnih lica ukoliko bi razmena informacija mogla naštetiti interesima jednog ili više klijenata;
- (4) Sprečavaju ili obezbeđuju nadzor istovremenog ili uzastopnog učestvovanja relevantnih lica u različitim uslugama, ukoliko bi takvo učestvovanje moglo da ima negativan uticaj na upravljanje sukobom interesa;
- (5) Obezbeđuju odvojeni nadzor nad relevantnim licima čija primarna funkcija uključuje poslovne aktivnosti za klijenta ili pružanje usluga klijentima, a čiji interesi mogu doći u sukob ili na drugi način mogu biti u sukobu, uključujući i interese Ovlašćene banke.

Član 19.

Pre izvršenja transakcije za klijenta, Ovlašćena banka je dužna da klijenta upozna sa mogućim sukobima njegovih interesa sa interesima Ovlašćene banke, odnosno interesima drugih klijenata Ovlašćene banke, uključujući i opštu prirodu, odnosno izvore tih sukoba.

Radi ograničenja sukoba interesa, Ovlašćena banka organizuje obavljanje svojih poslova u zasebnim organizacionim jedinicama.

Član 20.

Procedure za otkrivanje i rešavanje mogućih sukoba interesa sastoje se od sledećih radnji:

- (1) Identifikacija sukoba interesa dužnost je svih relevantnih lica u Ovlašćenoj banci;
- (2) Obaveštavanje o sukobu interesa – svaki identifikovani sukob interesa se prijavljuje internoj kontroli Ovlašćene banke koja je ovlašćena za praćenje i prikupljanje informacija o postojanju sukoba interesa i obaveštavanje direktora Ovlašćene banke i nadležnog odeljenja Banke;
- (3) Procenjuje sukobe interesa prikupljanjem svih potrebnih informacija radi utvrđivanja postojanja sukoba interesa, načina za rešenje i potrebe obaveštavanja klijenta o sukobu interesa;
- (4) Rešavanje sukoba interesa vrši direktor Ovlašćene banke, interni kontrolor i drugi nadležni organizacioni delovi banke.

Ovlašćena banka preduzima sve neophodne radnje i mere da spreči nastajanje sukoba interesa. U slučaju nastanka sukoba interesa, isti treba biti rešen na način koji osigurava da interesi Ovlašćene banke i/ili relevantnih lica ne dovedu do mogućih gubitaka za klijenta, niti da se klijent stavi u podređeni položaj.

Član 21.

Ovlašćena banka, zaposleni i članovi Upravnog odbora u banci ne mogu kupovati ili prodavati za sopstveni račun iste finansijske instrumente koji su predmet naloga klijenta pre postupanja po nalogu klijenta, u skladu sa Zakonom i ovim pravilima.

Ovlašćena banka je dužna da čuva i redovno ažurira informacije o uslugama koje je obavila u ime ili za račun Ovlašćene banke, a u kojima se pojavio sukob interesa koji može imati štetne posledice za interese jednog ili više klijenata ili se, u slučaju poslova koji su u toku, može pojaviti.

Ovlašćena banka obezbeđuje:

- (1) Da su sva relevantna lica Ovlašćene banke upoznata sa zabranjenim aktivnostima i merama Ovlašćene banke u vezi sa ličnim transakcijama i odgovarajućim obaveštavanjima;
- (2) Da odmah obaveštava nadležna lica o svim ličnim transakcijama;
- (3) Da kada poverava poslove drugom licu, pružalac usluga vodi evidenciju ličnih transakcija relevantnih lica pružaoca usluge i da, na zahtev, odmah dostavi Ovlašćenoj banci informacije o ličnim transakcijama;
- (4) Vođenje evidencija o svim ličnim transakcijama, a koje moraju uključiti sva odobrenja ili zabrane u vezi sa ličnim transakcijama.

Odredbe ovih Pravila o ličnim transakcijama se ne odnose na lične transakcije sa investicionim jedinicama u otvorenim investicionim fondovima ukoliko relevantno lice i svako drugo lice, za čiji račun je transakcija izvršena, nije uključeno u upravljanje tim subjektom.

Odredba ovog pravilnika se odnose i na lica sa kojima je relevantno lice u rodbinskoj vezi ili sa kojim je blisko povezano.

Član 22.

Ovlašćena banka donosi, primenjuje i redovno ažurira preventivne mere kojima se sprečavaju relevantna lica da preduzimaju zabranjene aktivnosti i to:

- (1) Da učestvuju u aktivnostima koje mogu dovesti do sukoba interesa;
- (2) Da na osnovu aktivnosti koju obavljaju u ime, odnosno za račun banke, imaju pristup insajderskim ili drugim poverljivim informacijama koje se odnose na klijenta ili da zaključuju lične transakcije koje se odnose na transakcije sa klijentom ili za račun klijenta i da vrše zloupotrebu tih informacija radi ostvarenja sopstvene koristi.

Član 23.

Ovlašćena banka svoje poslovanje organizuje tako da na najmanju moguću meru svede sukobe interesa čije postojanje može štetiti interesima klijenta, a koji se mogu javiti prilikom pružanja usluga između interesa:

- (1) Ovlašćene banke, relevantnog lica i svih lica blisko povezanih sa njima, sa jedne strane, i interesa klijenta Ovlašćene banke, sa druge strane;
- (2) Klijenata Ovlašćene banke međusobno. Pre pružanja usluge klijentu, Ovlašćena banka je dužna da upozna klijenta sa mogućim vrstama i izvorima sukoba interesa koji regulisani ovim Pravilnikom. Obaveštenje mora da sadrži, uzimajući u obzir razvrstavanje klijenata, dovoljno informacija na osnovu kojih će klijent biti u mogućnosti da donese odluke u vezi sa uslugama u okviru kojih se pojavljuje sukob interesa.

5. PROCEDURA KATEGORIZACIJE KLIJENATA I PROMENA KATEGORIJE KLIJENATA

5.1 Kategorizacija klijenta

Član 24.

Ovlašćena banka je dužna da pre pružanja usluge, klijenta razvrsta u kategoriju profesionalnih ili malih klijenata (u daljem tekstu: Kategorizacija).

Ovlašćena banka sprovodi kategorizaciju u skladu sa Pravilima Ovlašćene banke, a na osnovu informacija koje su dostupne u vezi sa klijentovim:

- Investicionim ciljevima;
- Znanjem i iskustvom;
- Finansijskom pozicijom.

Kada utvrdi da neki klijent više ne pripada početno utvrđenoj kategoriji klijenata, Ovlašćena banka je dužna da preduzme odgovarajuće mere radi promene kategorije klijenata. Informacije iz ovog člana Ovlašćena banka pribavlja putem standardizovanog upitnika za klijenta na trajnom mediju, kao i na osnovu dostavljene odgovarajuće dokumentacije od strane klijenta.

Profesionalni klijenti su dužni da Ovlašćenu banku blagovremeno obavestavaju o svim činjenicama koje bi mogle da utiču na promenu kategorije klijenata kod Ovlašćene banke.

Ovlašćena banka je dužna da utvrdi da li se radi o kategoriji klijenta ugovora na daljinu, prilikom obraćanja klijenta za potrebe zaključenja ugovora na daljinu i korišćenja usluga na taj način.

Član 25.

Ovlašćena banka je dužna da svakog klijenta, putem trajnog medija obavesti o:

- Kategoriji klijenta u koju je razvrstan;
- Nivou zaštite interesa koja će mu biti pružena;
- Mogućnost da zatraži razvrstavanje u drugu kategoriju klijenata, kao i o svim promenama nivoa zaštite koje proizilaze iz takve odluke.

Ovlašćena banka je dužna da klijenta ugovora na daljinu razvrsta tako da pripadne toj kategoriji klijenta.

5.2 Profesionalni klijent

Član 26.

Profesionalni klijent je klijent koji poseduje dovoljno iskustva, znanja i stručnosti za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnoj proceni rizika u vezi sa ulaganjima i koji ispunjava uslove propisane Zakonom.

Profesionalnim klijentom u vezi sa svim investicionim uslugama i aktivnostima i finansijskim instrumentima, smatraju se:

- (1) Kreditne institucije, investiciona društva i druge finansijske institucije čije poslovanje je odobrio ili nadzire odgovarajući nadzorni organ, društva za osiguranje, institucije kolektivnog investiranja i njihova društva za upravljanje, penzijski fondovi i njihova društva za upravljanje, dileri produktnih berzi, kao i ostala lica koja nadzire nadležni organ;
- (2) Pravna lica koja ispunjavaju najmanje dva od sledećih uslova:
  - 2.1. Ukupna imovina iznosi najmanje 20.000.000 evra;
  - 2.2. Godišnji poslovni prihod iznosi najmanje 40.000.000 evra;
  - 2.3. Sopstveni kapital u iznosu od najmanje 2.000.000 evra;
- (3) Republika, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, kao i druge države ili nacionalna i regionalna tela, Narodna Banka Srbije i centralne Banke drugih država, međunarodne i nadsacionalne institucije, kao što su Međunarodni monetarni fond, Evropska centralna Banka, Evropska investiciona Banka i ostale slične međunarodne organizacije.

5.3 Mali klijent

Član 27.

Mali klijent je svaki klijent Ovlašćene banke koji nije razvrstan u kategoriju profesionalnih klijenata niti klijent koji je zaključio ugovor na daljinu.

Osim klijenata koji se smatraju profesionalnim klijentima, Ovlašćena banka može kao profesionalne klijente tretirati i druga pravna i fizička lica, ukoliko isti to zahtevaju i ukoliko ispunjavaju potrebne kriterijume i postupke.

5.4 Promena kategorije klijenata

Član 28.

Kada Ovlašćena banka utvrdi da neki klijent više ne pripada početno utvrđenoj kategoriji klijenata, dužna je da preduzme odgovarajuće mere radi promene kategorije klijenata.

Profesionalni klijenti su dužni da Ovlašćenu banku blagovremeno obavestavaju o svim činjenicama koje bi mogle da utiču na promenu kategorije klijenta kod Ovlašćene banke.

Ovlašćena banka može na zahtev:

- (1) Profesionalnog klijenta razvrstati u kategoriju malih klijenata;
- (2) Malog klijenta razvrstati u kategoriju profesionalnog klijenta, ukoliko klijent ispunjava zakonom predviđene uslove.

5.5 Zahtev profesionalnog klijenta za promenu kategorije

Član 29.

Profesionalni klijent koji smatra da nije u stanju da pravilno proceni odnosno upravlja rizicima koji karakterišu određenu investiciju, može pisanim putem da zatraži od Ovlašćene banke viši nivo zaštite svojih interesa u odnosu na sve ili pojedinačnu uslugu, vrstu transakcije, odnosno finansijski instrument.

U slučaju zahteva za promenu kategorije, Ovlašćena banka i klijent su dužni da zaključe ugovor ili aneks ugovora kojim će biti precizirane usluge odnosno transakcije ili finansijski instrumenti u vezi sa kojima klijent ne želi da bude u kategoriji profesionalnog klijenta.

5.6 Zahtev malog klijenta za promenu kategorije

Član 30.

Mali klijent koji želi da bude tretiran kao profesionalni klijent može pisanim putem da zatraži od Ovlašćene banke niži nivo zaštite svojih interesa u odnosu na sve ili pojedinačnu uslugu, vrstu transakcije, odnosno finansijski instrument.

U slučaju iz prethodnog člana Ovlašćena banka je dužna da:

- (1) Nedvosmislenim i pisanim putem upozori klijenta o smanjenju zaštite njegovih interesa i gubitku prava na obeštećenje iz Fonda za zaštitu investitora;
- (2) Proceni da li klijent poseduje dovoljno znanja i iskustva za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnoj proceni rizika u vezi sa ulaganjima;
- (3) Zaključi ugovor sa klijentom, odnosno aneks ugovora kojim će biti precizirane usluge, transakcije ili finansijski instrumenti u vezi sa kojima klijent želi da bude tretiran kao profesionalni klijent ili da odbije da klijentu prizna status profesionalnog klijenta.

Klijent je dužan da u posebnom dokumentu koji je odvojen od ugovora izjavi da je svestan posledica gubitka nivoa zaštite.

Član 31.

Procena Ovlašćene banke da mali klijent ispunjava uslove za razvrstavanje u profesionalnog klijenta podrazumeva da klijent ispunjava najmanje dva od sledećih uslova:

- (1) Da je na finansijskom tržištu izvršio najmanje 10 transakcija po kvartalu u toku poslednje godine u vrednosti od 50.000 evra po kvartalu;
- (2) Da veličina klijentovog portfelja prelazi 500.000 evra u dinarskoj protivvrednosti;
- (3) Da klijent radi ili je radio najmanje godinu dana u finansijskom sektoru na poslovima koji zahtevaju ulaganje u finansijske instrumente.

Finansijskim tržištima iz stava 1. ovog člana smatraju se tržišta na kojima se trguje finansijskim instrumentima za koje klijent želi status profesionalnog investitora.

6. VRSTE NALOGA, NAČIN, USLOVI I REDOSLED PRIJEMA I IZVRŠENJA

6.1 Nalog

Član 32.

Naloga za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata Ovlašćenoj banci mogu ispostaviti domaća i strana pravna i fizička lica – klijenti Ovlašćene banke.

Sadržina naloga utvrđuje se u skladu sa Zakonom, drugim propisima i aktima organizatora tržišta na kojem se trguje finansijskim instrumentima na koje se nalog odnosi.

Klijenti mogu ispostavljati Ovlašćenoj banci sledeće vrste naloga za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata prema:

- (1) Vrsti transakcije:
  - Kupovni - nalog za kupovinu finansijskih instrumenata;
  - Prodajni - nalog za prodaju finansijskih instrumenata;
- (2) Ceni:
  - Tržišni nalog – sadrži uputstvo da se finansijski instrumenti kupe ili prodaju po trenutnoj ceni u momentu kada je nalog unet u informacioni sistem organizatora tržišta i
  - Limit nalog – sadrži uputstvo da se finansijski instrumenti kupe po ceni navedenoj u nalogu ili povoljnije odnosno da se finansijski instrumenti prodaju po ceni navedenoj u nalogu ili povoljnije. Izražena cena kod limit naloga za kupovinu predstavlja maksimalnu

cenu koju je klijent spreman da plati, a kod naloga za prodaju minimalnu cenu koju je klijent spreman da prihvati za određeni finansijski instrument;

(3) Vremenu trajanja:

- Dnevni nalog - prestaje da važi na kraju radnog dana u kojem je ispostavljen;
- Nalog do dana - za period trajanja od najduže 90 dana;
- Nalog do opoziva - sa rokom trajanja od 90 dana.

Kada je klijent ispostavio dnevni nalog, Ovlašćena banka je dužna da ispostavi taj nalog u informacioni sistem organizatora tržišta odmah nakon provere pokrivenosti naloga (istog dana prema redosledu prijema naloga), odnosno ako je nalog dat nakon završetka trgovanja, na početku trgovanja prvog narednog radnog dana. Kada klijent nalogom ne odredi cenu, nalog je tržišni i prestaje da važi istekom dana kada je unet u informacioni sistem organizatora tržišta.

Pored osnovnih vrsta naloga, klijenti mogu Ovlašćenoj banci ispostavljati i druge vrste naloga utvrđene aktima organizatora tržišta koji organizuje tržište na kojem se ispostavljaju takvi nalozi.

Pod posebnim vrstama naloga naročito se smatraju sledeći nalozi:

- Nalog sa posebnim uslovom;
- Nalog za minimalno izvršenje;
- Nalog sa skrivenom ukupnom količinom;
- Nalog za blok trgovanje;
- Sve ili ništa trenutno;
- Sve ili delimično trenutno;
- Stop nalog;
- Na otvaranju;
- Na zatvaranju;
- Druge vrste naloga utvrđene aktima organizatora tržišta.

Član 33.

Nalog za kupovinu/prodaju finansijskih instrumenata koji klijent ispostavlja sadrži sledeće elemente:

(1) Podatke o prijemu naloga:

- Broj naloga,
- Mesto prijema naloga,
- Datum i vreme (sat i minut) prijema naloga,
- Način prijema naloga i
- Broj ugovora na osnovu kojeg je primljen nalog;

(2) Podatke o klijentu:

- Ime i prezime/naziv klijenta,
- Adresa/sedište klijenta,
- Matični broj klijenta,
- Broj računa finansijskih instrumenata klijenta sa oznakom člana Centralnog registra kod kojeg se vodi račun ili broj zbirnog kastodi računa sa oznakom kastodi banke,
- Broj novčanog računa klijenta sa oznakom poslovne banke – člana Centralnog registra kod koje se vodi novčani račun;

(3) Podatke o nameravanoj transakciji:

- Vrsta naloga (kupovni ili prodajni),
- Vrstu naloga s obzirom na način na koji je određena cena (tržišni ili limit nalog),
- Vrstu naloga prema vremenu važenja naloga (dnevni, do dana ili do opoziva sa navođenjem datuma važenja),
- CFI kod i ISIN broj finansijskog instrumenta i nominalna vrednost,
- Količina (broj) finansijskih instrumenata i cena izražena u valuti;

(4) Podatke o tržištu:

- Organizator tržišta (naziv i matični broj),
- Metod trgovanja;

(5) Iznos provizije (banke, organizatora tržišta, Centralnog registra);

- (6) Naznaku da je nalogodavac upoznat i da su mu jasni svi elementi naloga, a naročito način obračuna naknada i troškova koje mora platiti za izvršenje naloga;
- (7) Potpis klijenta i ovlašćenog lica banke u slučajevima kada je to predviđeno.

U slučajevima kada je nalog dat telefonskim ili elektronskim putem, nalog ne sadrži potpis klijenta. Ukoliko Ovlašćena banka primi nejasan ili nepotpun nalog, ima pravo da traži izmenu ili dopunu naloga od klijenta, odnosno može odgoditi postupanje po primljenom nalogu klijenta sve dok ne reši nejasnoće.

Za sve podatke koji nisu navedeni u nalogu, a nisu određeni kao obavezni elementi naloga ili za podatke za koje je određeno da vrede podaci na tržištu, Ovlašćena banka se rukovodi interesima klijenta, pri čemu Ovlašćena banka ne garantuje da će izvršenjem takvog naloga postići najveću moguću zaštitu interesa ili korist za klijenta.

U pojedinim slučajevima nalog sadrži:

- Ovlašćenje Ovlašćenoj banci da može pridružiti nalog prodaje klijenta nalozima klijenata drugog investicionog društva, a u cilju postizanja povoljnijih uslova prodaje;
- Ovlašćenje Ovlašćenoj banci da može izvršenje naloga poveriti drugom investicionom društvu;
- Saglasnost Ovlašćenoj banci da može istovremeno u istom poslu kupoprodaje finansijskih instrumenata zastupati kupca i prodavca finansijskih instrumenata.

Član 34.

Opoziv naloga za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata sadrži sledeće elemente:

- (1) Podatke o prijemu naloga kojim se opoziva ispostavljeni nalog:
  - Broj naloga,
  - Mesto i datum,
  - Vreme (sat i minut),
  - Način prijema naloga;
- (2) Podatke o klijentu:
  - Ime i prezime/ naziv klijenta,
  - Adresa/sedište klijenta,
  - Matični broj klijenta;
- (3) Podatke o nalogu koji se opoziva:
  - Broj naloga,
  - Mesto i datum,
  - Vreme (sat i minut),
  - Način prijema naloga;
- (4) Potpis klijenta i ovlašćenog lica banke u slučajevima kada je to predviđeno.

Izmenu ili opoziv naloga klijent može da vrši u vreme predviđeno za prijem naloga klijenata u sedištu Ovlašćene banke ili organizacionog dela banke ovlašćenog za prijem naloga klijenata, kao i na druge načine predviđene u ovim pravilima. Klijent mora biti upoznat sa činjenicom da postoji mogućnost da je nalog koji on povlači već realizovan ili je u procesu realizacije na predmetnom tržištu organizatora tržišta i da u tom slučaju Ovlašćena banka neće biti u mogućnosti da nalog izvrši.

6.2 Mesto prijema naloga

Član 35.

Ovlašćena banka može da prima naloge klijenata u:

- Sedištu - poslovnim prostorijama Ovlašćene banke;
- Filijali - organizacionom delu Banke;
- Poslovnim prostorijama ovlašćenog investicionog društva.

Nalog klijenta se smatra primljenim kada je primljen u sedištu Ovlašćene banke ili njegovoj filijali, odnosno organizacionom delu koji imaju dozvolu za izvršenje naloga.

Član 36.

Ovlašćena banka je dužna da sa klijentom zaključi Ugovor o investicionim uslugama pre prijema prvog naloga klijenta. Ovlašćena banka može naloge klijenata primati u poslovnim prostorijama svog sedišta, kao i mreži filijala banke koje su ovlašćene, stručno i tehnički osposobljene za rad sa finansijskim instrumentima.

Ovlašćena banka može zaključiti ugovor sa investicionim društvom za prijem naloga klijenata samo pod uslovom da se takvim ugovorom odredi sledeće:

- (1) Ne uslovljava naplatu naknada ili drugih troškova od strane klijenta u iznosu koji je viši od naknada koje bi klijent platio da je Ovlašćena banka neposredno pružila uslugu;
- (2) Ne uzrokuju nepotrebni poslovni rizici;
- (3) Ne ugrožava značajno kvalitet unutrašnje kontrole;
- (4) Omogućava nadzor Komisiji za hartije od vrednosti.

Ugovor sa drugim investicionim društvom koji zaključuje Ovlašćena banka uređuje se:

- (1) Rok i način na koji se prenosi nalog klijenta investicionom društvu;
- (2) Da je Ovlašćena banka dužna da:
  - Klijentu pruži upozorenje u pogledu roka i prijema naloga,
  - Odgovorna za potpunost i tačnost prosleđenih podataka,
  - Čuva, kao poslovnu tajnu podatke o klijentu i njegovim naložima;
- (3) Da investiciono društvo kojem se prenosi nalog:
  - Nema obavezu da ispituje tačnost i potpunost podataka primljenih od Ovlašćene banke,
  - Koristi informacije o klijentu,
  - Snosi odgovornost za izvršenje transakcije na osnovu naloga;
- (4) Postupanje u slučaju prigovora i reklamacija potencijalnih i postojećih klijenata.

6.3 Način prijema naloga

Član 37.

Ovlašćena banka može primati naloge klijenata za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata koji su ispostavljeni od strane klijenata:

- (1) **Neposredno** u pisanom obliku (lično ili preko ovlašćenog lica na osnovu overenog punomoćja);
- (2) **Putem telefaksa** u pisanom obliku na obrascu naloga;
- (3) **Putem telefona** na način regulisan „Procedurom za telefonski prijem naloga“ koja čini sastavni deo ovih Pravila;
- (4) **Putem elektronske pošte** (eMail) na način regulisan „Procedurom za prijem naloga elektronskom poštom“ koja čini sastavni deo ovih Pravila;
- (5) **Elektronski, putem Bloomberg aplikacije** (preko zaštićenog internet servisa) na način regulisan „Procedurom za prijem naloga putem BLOOMBERG aplikacije“ koja čini sastavni deo ovih Pravila.

Ovlašćena banka vrši prijem naloga neposredno, telefonom, telefaksom, eMailom ili elektronskim putem, ukoliko je to predviđeno ugovorom sa klijentom.

U slučaju prijema naloga putem telefona Ovlašćena banka primenjuje odgovarajuće mehanizme zaštite, prijem naloga je u svemu jednak sa neposrednim prijemom naloga ukoliko se koristi uređaj čije tehničke karakteristike snimanja tonskog zapisa obezbeđuju tačnost i pouzdanost, a što podrazumeva kumulativno ispunjenje sledećih uslova:

- (1) Utvrđivanje tačnog vremena prijema naloga (datum, sat i minut);
- (2) Identifikaciju broja telefona sa kojeg je nalog ispostavljen;
- (3) Tačnu identifikaciju klijenta koji je ispostavio nalog.

Snimak telefonski ispostavljenog naloga Ovlašćena banka je dužna da čuva u elektronskom obliku na odgovarajućem mediju koji omogućava jasnu i preciznu reprodukciju istog, najmanje pet godina od dana ispostavljanja naloga u informacioni sistem berze ili drugog organizatora tržišta.

Ovlašćena banka može da vrši prijem naloga elektronskim putem preko zaštićenog internet servisa na način da obezbedi tačnost i pouzdanost evidencije naloga Ovlašćene banke.

U slučaju prijema naloga elektronskim putem, Ovlašćena banka je dužna da primenjuje odgovarajuće mehanizme zaštite, radi obezbeđenja tačnosti i pouzdanosti evidencije naloga Ovlašćene banke i posebnom procedurom, korisničkim uputstvom, uredi način i postupanje sa nalogima primljenim putem aplikacije za trgovanje.

Član 38.

Kada filijala koja nema status pravnog lica ili organizacioni deo banke koji vrši prijem naloga klijenta, a koji nemaju dozvolu za izvršenje naloga, dužni su da klijenta upozore:

- (1) Da nemaju dozvolu za izvršenje naloga;
- (2) Na rok u kojem će nalog stići u sedište Ovlašćene banke na izvršenje;
- (3) Da se nalog smatra primljenim po prijemu u sedište Ovlašćene banke na izvršenje.

Obaveza upozorenja klijenta se primenjuje kada Ovlašćena banka vrši prijem i prenos naloga na izvršenje drugom investicionom društvu.

6.4 Knjiga naloga i evidencija primljenih naloga

Član 39.

Ovlašćena banka je dužna da vodi Knjigu naloga u koju se upisuju nalozi klijenata za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata, kao i opozivi tih naloga, kao i nalozi koji se prenose drugoj Ovlašćenoj banci ili investicionom društvu na način kojim se odmah beleži vreme prijema naloga i koji sprečava naknadnu izmenu podataka koju nije odobrio klijent.

Knjigu naloga Ovlašćena banka vodi na način kojim se:

- Onemogućava naknadna izmena unetih podataka;
- Obezbeđuje preglednost i hronologija unetih podataka;
- Omogućava dobijanje izvoda klijenata (po vrsti ugovora, instrumenata, za određeni period i slično).

Ovlašćena banka vodi Knjigu naloga u elektronskom obliku, na način i po sadržaju koji je propisan aktima Komisije.

Nalog klijenta smatra se primljenim upisom u knjigu naloga Ovlašćene banke.

6.5 Način vođenja evidencije o trgovanju

Član 40.

Ovlašćena banka u svom informacionom sistemu vodi jedinstvenu evidenciju o broju primljenih naloga za kupovinu, odnosno prodaju finansijskih instrumenata, ceni finansijskih instrumenata, poslovima kupoprodaje finansijskih instrumenata koje je zaključila, kao i druge evidencije u vezi trgovine finansijskim instrumentima.

Pored zbirnih podataka, Ovlašćena banka vodi i posebne izveštaje prema vrstama finansijskih instrumenata, tržištima, mestu i vrsti prijema naloga i slično.

Ovlašćena banka priprema dnevne, mesečne, periodične, polugodišnje i godišnje izveštaje o poslovanju sa finansijskim instrumentima koje je zaključila na regulisanom tržištu, MTP i OTC tržištu.

6.6 Potvrda o prihvatanju, odnosno odbijanju izvršenja naloga

Član 41.

Ovlašćena banka je dužna da klijentu odmah, a najkasnije sledećeg radnog dana od dana prijema naloga, putem trajnog medija, dostavi obaveštenje o:

- (1) Vremenu i mestu prijema naloga, izmene ili opoziva naloga;
- (2) Prihvatanju ili odbijanju izvršenja naloga uz navođenje razloga odbijanja izvršenja.

Obaveštenje o prijemu naloga može biti uručeno klijentu istovremeno sa ispostavljanjem naloga, putem trajnog medija.

6.7 Razlozi za odbijanje izvršenja naloga klijenta

Član 42.

Ovlašćena banka je dužna da odbije izvršenje naloga za kupovinu, odnosno prodaju i da o tome, bez odlaganja, obavesti Komisiju, ukoliko ima razloga za osnovanu sumnju da bi izvršenjem takvog naloga:

- (1) Bile prekršene odredbe Zakona ili zakona kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma;
- (2) Bilo učinjeno delo kažnjivo po zakonu kao krivično delo, privredni prestup ili prekršaj.

Prilikom utvrđivanja okolnosti za odbijanje naloga, Ovlašćena banka može koristiti sopstvene informacije, informacije koje dobije od svojih klijenata ili potencijalnih klijenata, osim ukoliko ima saznanja ili bi trebalo da ima saznanja da su takve informacije očigledno zastarele, netačne ili nepotpune.

Član 43.

Ovlašćena banka može odbiti izvršenje:

- (1) Naloga za kupovinu, ukoliko utvrdi da na novčanom računu klijenta nema dovoljno sredstava potrebnih za izmirenje obaveza nastalih po osnovu izvršenja tog naloga;
- (2) Naloga za prodaju, ukoliko utvrdi da klijent na računu finansijskih instrumenata nema dovoljno instrumenata potrebnih za izmirenje obaveza nastalih po osnovu izvršenja naloga.

Ovlašćena banka nije dužna da odbije izvršenje naloga, ukoliko se može izvršiti:

- (1) Od realizovanih, a nesaldiranih transakcija;
- (2) Davanjem zajma klijentu od strane banke, a na osnovu važećih propisa;
- (3) Pozajmljivanjem finansijskih instrumenata u skladu sa ovim Pravilima.

7. POLITIKA NAJPOVOLJNIJEG IZVRŠENJE NALOGA

Član 44.

Ovlašćena banka, koje pruža usluge izvršenja naloga za račun klijenta dužna je da ustanovi mere i sisteme za brzo, pošteno i efikasno izvršenje naloga klijenata u odnosu na naloge ostalih klijenata ili Ovlašćene banke.

Za izvršenje naloga u skladu sa stavom 1. ovog člana, Ovlašćena banka je dužna da:

- (1) Informacije iz naloga koji treba da bude izvršen odmah i tačno unese u knjigu naloga;
- (2) Odmah izvršava slične naloge klijenta u skladu sa vremenom kada je primilo naloge, osim ukoliko uslovi koji preovlađuju na tržištu ili karakteristike naloga to onemogućavaju ili interesi klijenta nalažu drugačije postupanje;
- (3) Odmah i tačno razvrstava naloge izvršene za račun klijenta;
- (4) Preduzme sve neophodne aktivnosti potrebne radi obezbeđenja da svi finansijski instrumenti ili novčana sredstva klijenta primljena prilikom saldiranja obaveza po osnovu izvršenog naloga, budu blagovremeno i uredno preneti na račun odgovarajućeg klijenta;
- (5) Obavesti klijenta o svim značajnim poteškoćama u vezi sa izvršenjem naloga, odmah po saznanju istih.

7.1 Faktori relevantni za izvršenje naloga pod najpovoljnijim uslovima

Član 45.

Ovlašćena banka je dužna da preduzme sve aktivnosti potrebne za postizanje najpovoljnijeg ishoda za klijenta prilikom izvršenja naloga, a uzimajući u obzir:

- 1) Cenu finansijskog instrumenta;
- 2) Troškove, brzinu i mogućnost izvršenja;
- 3) Troškove, brzinu i verovatnoću saldiranja;
- 4) Veličinu, vrstu i prirodu naloga i
- 5) Sve druge okolnosti relevantne za izvršenje naloga.

Kada Ovlašćena banka primi nalog klijenta sa posebnim uputstvima i posebnim uslovima za njegovo izvršenje, Ovlašćena banka je dužna da stav 1. ovog člana poštuje u meri u kojoj će u potpunosti biti poštovana uputstva klijenta, a malog klijenta i da upozori da će nalog biti izvršen saglasno uputstvima klijenta, a ne u skladu sa politikama Ovlašćene banke u vezi sa izvršenjem naloga pod najpovoljnijim uslovima.

Član 46.

Ovlašćena banka je dužna da, prilikom utvrđivanja značaja faktora relevantnih za izvršenje naloga klijenta, uzme u obzir sledeće kriterijume:

- 1) Karakteristike klijenta, uključujući i kategorizaciju na profesionalnog ili malog klijenta;
- 2) Karakteristike naloga klijenta;
- 3) Karakteristike finansijskog instrumenta na koji se nalog odnosi;
- 4) Karakteristike mesta trgovanja na kojima se nalog može izvršiti.

U postupku procene mesta trgovanja na kojima bi nalog klijenta mogao biti izvršen na način da se postigne najpovoljniji ishod, Ovlašćena banka je dužna da uzme u obzir svoje provizije i naknade izvršenja naloga na svakom od tih mogućih mesta trgovanja.

Ovlašćena banka neće utvrđivati i naplaćivati svoje provizije i naknade na način koji bi doveo do neopravdane nejednakosti između mesta trgovanja na kojima se nalog može izvršiti.

7.2 Prenos naloga na izvršenje drugom društvu na domaćim i inostranim tržištima

Član 47.

Ovlašćena banka će vršiti prijem i prenos naloga za kupovinu odnosno prodaju finansijskog instrumenta koji je predmet trgovanja na tržištu na kojem Ovlašćena banka nije direktan član. Ovlašćena banka će primiti i prenositi trećim subjektima (ovlašćena investiciona društva – partneri) koji imaju direktan ili indirektan pristup tom tržištu, postupajući isključivo u najboljem interesu klijenta i u skladu sa pravilima struke.

Ovlašćena banka postupa u najboljem interesu klijenata i kada naloge daje na izvršenje drugom investicionom društvu, izvršenje naloga će u tom slučaju biti sprovedeno u skladu sa politikom izvršenja naloga, što znači da se nalog klijenta može izvršiti i na drugim mestima izvršenja, odnosno van uređenog tržišta ili MTP ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu.

Ovlašćena banka će pri izboru partnerskih investicionih društava posebno uzimati u obzir to da svoje usluge pružaju na efikasan, brz, jednostavan i cenovno povoljan način, kako bi Ovlašćenoj banci i klijentima Ovlašćene banke bila osigurana kvalitetna i kontinuirana podrška na datom inostranom tržištu i pratiće kvalitet izvršenja koji isti pruža.

Član 48.

Prijem i prenos naloga na inostranim tržištima, regulisanom tržištu i van organizovanog tržišta u inostranstvu, Ovlašćena banka obavlja na osnovu zaključenog ugovora sa klijentom, pre prijema prvog naloga klijenta za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata. Kada Zakon ne predviđa

obavezu zaključenja pisanog ugovora, kao i kod ugovora na daljinu Ovlašćena banka će u svemu postupiti u skladu sa ovim Pravilima i Zakonom.

Ovlašćena banka može sklopiti Ugovor o investicionim poslovima sa investicionim društvima u inostranstvu, preko koga će se svi nalozi za trgovanje inostranim finansijskim instrumentima realizovati. Klijent će biti upoznat sa iznosima provizija i troškova investicionih društava u inostranstvu (sa kojim Ovlašćena banka ima sklopljen ugovor), troškove ili naknade nastale u trgovanju na inostranim tržištima, troškovi inostranih berzi, kliringa i slične naknade, kao i troškove ili naknade depozitara koje izvršavanju platni promet i kliring hartija od vrednosti u ime društva, a za račun klijenta, a klijentov novčani račun će biti zadužen u skladu sa tarifama ovih institucija.

7.3 Izvršenje naloga malog klijenta

Član 49.

Postizanje najpovoljnijeg ishoda za malog klijenta, Ovlašćena banka utvrđuje u odnosu na ukupne troškove transakcije, brzinu izvršenja transakcije i verovatnoću izvršenja transakcije. Troškovi transakcije obuhvataju sve povezane troškove u vezi izvršenja transakcije odnosno:

- (1) Cenu finansijskog instrumenta;
- (2) Sve troškove direktno povezane sa izvršenjem naloga koje snosi klijent, koji uključuju provizije, odnosno naknade:
  - Za mesto trgovanja;
  - Za kliring i saldiranje transakcije;
  - Za Ovlašćenu banku;
  - Koje se plaćaju trećim licima koja su uključena u izvršenje naloga.

7.4 Izvršenje naloga profesionalnog klijenta

Član 50.

Postizanje najpovoljnijeg ishoda za profesionalnog klijenta Ovlašćena banka pored odredbi navedenih u prethodnim članovima uzima u obzir veličinu i vrstu naloga, brzinu i verovatnoću izvršenja transakcije, kao i sve druge okolnosti koje Ovlašćena banka smatra da predstavljaju najpovoljnije.

7.5 Postizanje najpovoljnijeg ishoda prilikom pružanja usluga prijema i prenosa naloga

Član 51.

Ovlašćena banka je dužna da postupa u najboljem interesu klijenata i kada naloge daje na izvršenje drugom investicionom društvu.

Ovlašćena banka je dužna da preduzima mere kojima:

- (1) Obezbeđuje postizanje najboljeg mogućeg efekta za klijenta vodeći računa o faktorima relevantnim za izvršenje naloga i kriterijumima na osnovu kojih se određuje značaj tih faktora;
- (2) Obezbeđuje poštovanje prioriteta uputstva klijenta u odnosu na politiku društva u vezi sa izvršenjem naloga pod najpovoljnijim uslovima.

7.6 Politike izvršenja naloga pod najpovoljnijim uslovima

Član 52.

Ovlašćena banka je dužna da ustanovi i sprovodi efikasne sisteme i politike kojima se, prilikom izvršenja naloga klijenta, omogućuje postizanje najpovoljnijeg ishoda za klijenta.

Politike izvršenje naloga moraju da sadrže:

- (1) Informacije o značaju koji Ovlašćena banka pridaje faktorima relevantnim za izvršenje naloga;

- (2) Informacije o različitim mestima na kojima Ovlašćena banka izvršava naloge klijenata i faktorima koji utiču na izbor mesta za izvršenje naloga;
- (3) Upozorenje da svako posebno uputstvo klijenta može onemogućiti Ovlašćenu banku da kada izvršava nalog klijenta, preduzme korake koje je propisalo u politici izvršavanja naloga u svrhu postizanja najpovoljnijeg ishoda za klijenta.

Član 53.

Ovlašćena banka je dužna da, pre izvršenja naloga:

- (4) Upozna klijenta sa ovim politikama izvršenja naloga, pri čemu malom klijentu te politike mora da pruži i na trajnom mediju;
- (5) Upozori klijenta na mogućnosti, predviđene politikama za izvršenje naloga, da nalozi mogu biti izvršeni van regulisanog tržišta, odnosno MTP ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu;
- (6) Od klijenta dobije pisane saglasnosti na politike izvršenja naloga, odnosno mogućnosti iz stava 1. tačka 2., pri čemu takve saglasnosti mogu biti i sastavni deo ugovora sa klijentom.

Klijent može dati saglasnost u vezi sa izvršenjem naloga van regulisanog tržišta, MTP ili drugog sličnog tržišta u inostranstvu za sve ili za svaku pojedinačnu transakciju.

Član 54.

Ovlašćena banka je dužna da:

- (1) Prati efikasnost politika izvršavanja naloga kako bi na vreme identifikovala i otklonila nedostatke;
- (2) Redovno, a najmanje jedanput godišnje, procenjuje da li se na mestima izvršenja naloga, navedenim u politikama izvršenja naloga, postižu najbolji mogući efekti za klijente i da li je potrebno izvršiti izmene u postojećim politikama;
- (3) Obaveštava klijente o svim značajnim promenama u vezi sa načinom ili politikama izvršenja naloga;
- (4) Klijentima, na njihov zahtev, dokaže da je njihove naloge izvršila u skladu sa politikama o izvršenju naloga.

7.7 Izvršenje naloga klijenta sa limitnom klauzulom

Član 55.

Kada se nalog klijenta sa limitnom cenom za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata koji su uključeni u trgovanje na regulisanom tržištu, odnosno MTP ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu ne može odmah izvršiti, imajući u vidu trenutno preovlađujuće uslove na tržištu, Ovlašćena banka je dužna da preduzme mere za izvršenje naloga u najkraćem roku, osim ukoliko od klijenta nije dobilo drugačija uputstva u vezi sa izvršenjem naloga.

Pod merama iz stava 1. ovog člana se podrazumeva da je Ovlašćena banka odmah po prihvatanju izvršenja naloga, isti objavila na način da je nalog postao lako dostupan ostalim učesnicima na tržištu, a što podrazumeva:

- (1) Prosleđivanje naloga sa limitnom cenom na regulisano tržište, odnosno MTP ili na drugo slično tržište u inostranstvu koje ima sistem trgovanja;
- (2) Objavljivanje naloga odmah, a izvršenje naloga čim to tržišni uslovi dozvole, što pretpostavlja preduzimanje mera:
  - Neophodnih za obezbeđivanje pouzdanosti informacija koje se objavljuju i njihov stalan nadzor kako bi se, odmah nakon što se uoče, korigovale eventualne greške;
  - Koje olakšavaju konsolidaciju informacija sa istovetnim informacijama iz drugih izvora;
  - Koje omogućavaju dostupnost informacija javnosti pod jednakim uslovima na komercijalnoj osnovi uz prihvatljiv trošak.

Ovlašćena banka nema obavezu objavljivanja naloga sa limitnom cenom, kada nalog prelazi uobičajenu veličinu tržišta utvrđenu pravilima regulisanog tržišta, odnosno MTP ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu.

7.8 Pridruživanje i razvrstavanje naloga

Član 56.

Ovlašćena banka može da izvrši prihvaćeni nalog klijenta ili dilerski nalog pridruživanjem drugom prihvaćenom nalogu klijenta, samo ukoliko:

- (1) Ima efikasne politike za razvrstavanje naloga, kojima se dovoljno precizno uređuju korektno pridruživanje i razvrstavanje naloga, što posebno uključuje:
  - Način na koji količina i cena navedene u nalogu utiču na razvrstavanje;
  - Način postupanja sa delimično izvršenim nalogima;
- (2) Je malo verovatno da će pridruživanje naloga štetiti interesima bilo kog klijenta čiji se nalog pridružuje;
- (3) Upozori svakog klijenta, čiji se nalozi pridružuju, da bi pridruživanje naloga moglo štetiti interesima klijenta u odnosu na pojedinačni nalog.

Kada se zbirni nalog, nastao pridruživanjem jednog ili više prihvaćenih naloga klijenata, delimično izvrši, Ovlašćena banka je dužna da odnosne transakcije razvrsta u skladu sa svojim politikama za razvrstavanje naloga.

7.9 Pridruživanje i razvrstavanje dilerskih naloga

Član 57.

Ovlašćena banka koja dilerski nalog pridružuje jednom ili više prihvaćenih naloga klijenta:

- (1) Ne sme razvrstati naloge na način koji bi štetio klijentu;
- (2) Je dužna da, u slučaju delimičnog izvršenja pridruženog naloga, razvrsta dilerske naloge na način da klijent ima prednost u odnosu na Ovlašćenu banku;
- (3) Je dužna da, svojim politikama za razvrstavanje naloga onemogućiti ponovna razvrstavanja dilerskih naloga koji su izvršeni u kombinaciji sa prihvaćenim nalogima klijenta na način koji je štetan za klijenta.

Ovlašćena banka može proporcionalno razvrstati dilerski nalog, a saglasno svojim politikama za razvrstavanje naloga, samo ukoliko može da dokaže da bez kombinacije dilerskog naloga sa prihvaćenim nalogom klijenta:

- (1) Ne bi bilo moguće izvršiti prihvaćeni nalog klijenta po tako povoljnim uslovima;
- (2) Uopšte ne bi bilo moguće izvršiti nalog klijenta.

7.10 Izvršavanje naloga

Član 58.

Mesto izvršenja naloga za kupovinu odnosno prodaju finansijskih instrumenata može biti:

- Regulisano tržište;
- Multilateralna trgovačka platforma (MTP);
- Van regulisanog tržišta (OTC);
- Drugo i slično tržište u inostranstvu koje obavlja funkciju istu ili sličnu funkciju.

U određenim situacijama Ovlašćena banka može tražiti od klijenta da definiše mesto izvršenja naloga. Ukoliko klijent definiše mesto izvršenja naloga, Ovlašćena banka će prihvatiti i smatrati takvo definisanje posebnim uputstvom i postupiti po istom kako bi ispunila obavezu postizanja najpovoljnijeg ishoda u smislu izvršenja naloga.

U skladu sa ovim Pravilima, Ovlašćena banka je dužna da izvršava naloge za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata na regulisanim tržištima odnosno multilateralnim trgovačkim platformama, unosom po redosledu prijema naloga, ukoliko regulisano tržište odnosno MTP ili drugo slično tržište u inostranstvu svojim posebnim pravilima za trgovanje određenim finansijskim instrumentom nije utvrdilo drugačiji redosled izvršavanja naloga. Izuzetno i na zahtev klijenta nalog može biti izvršen i van regulisanog tržišta odnosno MTP-a, prema važećim normativnim aktima tržišta uz pisanu saglasnost klijenta, koja može biti deo ugovora ili naloga klijenta.

Ukoliko Ovlašćena banka primi nalog za kupovinu odnosno prodaju finansijskog instrumenta kojim se trguje na dva ili više regulisana tržišta ili MTP-a, Ovlašćena banka će izvršiti nalog na onom tržištu na kojem je za klijenta najpovoljniji ukupan trošak transakcije, uzimajući u obzir relevantne okolnosti u pogledu vrste i veličine predmetnog naloga, kao i likvidnost tržišta.

7.11 Izvršavanje dnevnog naloga

Član 59.

Kada klijent ispostavi dnevni nalog, Ovlašćena banka je dužna da ispostavi taj nalog u informacioni sistem organizatora tržišta odmah, nakon provere pokrivenosti naloga (istog dana prema redosledu prijema naloga), odnosno ako je nalog ispostavljen nakon završetka trgovanja da nalog ispostavi na početku trgovanja prvog narednog trgovanja.

7.12 Izvršavanje naloga prema ceni

Član 60.

Kada klijent u nalogu za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata odredi cenu tih instrumenata, prilikom izvršavanja naloga, izražena cena predstavlja:

- (1) Kod naloga za kupovinu - maksimalnu cenu koju je nalogodavac spreman da plati za određeni finansijski instrument;
- (2) Kod naloga za prodaju - minimalnu cenu koju je nalogodavac spreman da prihvati za određeni finansijski instrument.

Ovlašćena banka ne garantuje da će svaki klijentov nalog biti izvršen po najboljoj mogućoj ceni, imajući u vidu učešće ostalih učesnika na tržištu koji mogu biti izvršeni pre klijentovog i prouzrokovati nestanak ponude ili tražnje finansijskih instrumenata po ceni navedenoj u nalogu.

Član 61.

Ukoliko klijent ispostavi nalog za kupovinu odnosno prodaju finansijskog instrumenta kojim se trguje samo na jednom mestu izvršenja, Ovlašćena banka će taj nalog izvršiti, odnosno direktno ili indirektno proslediti na definisano mesto izvršenja i to će se smatrati izvršenjem naloga pod najpovoljnijim uslovima.

Član 62.

Ovlašćena banka svoje naknade neće zaračunavati na način kojim bi neopravdano bilo diskriminisano jedno ili više mogućih mesta izvršenja odnosno neće davati prednost mestu izvršenja na kome bi izvršenje transakcije finansijski dodatno opteretilo klijenta.

7.13 Nalozi Ovlašćene banke i zaposlenih

Član 63.

Ovlašćena banka ne sme uneti u informacioni sistem organizatora tržišta nalog za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata za račun Ovlašćene banke ili za račun članova Uprave i lica zaposlenih u Ovlašćenoj banci ili relevantnih lica, ako usled toga ne bi mogao da se izvrši prethodno ispostavljen nalog klijenta za kupovinu ili prodaju istog finansijskog instrumenta ili bi mogao da se izvrši pod uslovima koji su manje povoljni za klijenta.

Član 64.

Do realizacije naloga, Ovlašćena banka može da vrši izmenu ispostavljenih naloga na način na koji je nalog ispostavljen u skladu sa pravilima organizatora tržišta na kome je nalog ispostavljen.

7.14 Potvrda o prijemu naloga

Član 65.

Ovlašćena banka je dužna da odmah, a najkasnije narednog radnog dana od dana prijema naloga klijentu, putem trajnog medija, dostavi obaveštenje o:

- Vremenu i mestu prijema naloga, izmene ili opoziva naloga;
- Prihvatanju ili odbijanju izvršenja naloga, uz navođenje razloga odbijanja izvršenja;

- Potvrda o prijemu naloga sadrži sve elemente propisane za nalog.

Potvrda se smatra dostavljenom klijentu od strane Ovlašćene banke, ukoliko je poslat putem faksa ili elektronskom poštom, na broj faksa ili eMail adresu dostavljenu od strane klijenta ili na drugi način uz pisanu saglasnost klijenta.

7.15 Realizacija naloga

Član 66.

Realizacijom naloga smatra se zaključivanje transakcija na regulisanom tržištu ili van regulisanog tržišta u slučajevima propisanim Zakonom.

Nalog može biti realizovan u celosti ili delimično.

Ovlašćena banka je dužna da najkasnije narednog radnog dana od dana realizacije naloga, na način predviđen ugovorom sa klijentom, odnosno na način na koji je nalog ispostavljen, klijentu dostavi obaveštenje o realizaciji naloga koje sadrži sledeće elemente:

- (1) Poslovno ime i sedište Ovlašćene bake
- (2) Broj naloga;
- (3) Podatke o klijentu:
  - Ime i prezime/naziv klijenta,
  - Adresa/sedište klijenta,
  - Matični broj klijenta,
  - Broj računa finansijskih instrumenata klijenta sa oznakom člana Centralnog registra kod kojeg se vodi račun ili broj zbirnog kastodi računa finansijskih instrumenata sa oznakom banke,
  - Broj novčanog računa klijenta sa oznakom poslovne banke – člana Centralnog registra kod koje se vodi novčani račun;
- (4) Mesto, datum i vreme (sat i minut) zaključenja transakcije sa podacima o transakciji:
  - Oznaku finansijskog instrumenta (izdavalac, vrsta, klasa, serija, CFI kod i ISIN broj ili druga međunarodno priznata oznaka),
  - Vrsta transakcije (kupovina ili prodaja),
  - Broj (količinu) finansijskog instrumenta,
  - Cenu finansijskog instrumenta,
  - Način izvršenja naloga (nalog je izvršila Ovlašćena banka neposredno ili preko drugog investicionog društva, uz navođenje naziva i sedišta tog društva i odgovornosti Ovlašćene banke za izvršenje naloga preko drugog investicionog društva);
- (5) Iznos provizije (Ovlašćene banke, organizatora tržišta, Centralnog registra i dr);
- (6) Obaveze klijenta u vezi sa izmirenjem transakcije, uključujući i vremenski rok za plaćanje ili isporuku, kao i odgovarajuće podatke o računu;
- (7) Obaveštenje o drugoj ugovornoj strani u transakciji, ukoliko je ta druga ugovorna strana Ovlašćena banka ili drugo lice povezano sa bankom ili drugi klijent Ovlašćene banke, osim ako je nalog izvršen u sistemu trgovanja koji omogućava anonimno trgovanje.

Klijent se ne može odreći prava da bude obavešten o izvršenju naloga, ali može naložiti slanje obaveštenja drugom licu koje on ovlasti.

7.16 Obaveštavanje klijenata o politici izvršenja naloga klijentima i saglasnost klijenata

Član 67.

Pre izvršenja naloga novog klijenta, Ovlašćena banka je dužna da klijenta upozna sa ovim politikama izvršenja naloga, a malom klijentu će politiku učiniti dostupnom na trajnom mediju. Klijent ima pravo da dodatno traži objašnjenja vezana za politiku i procedura.

Klijent se posebno upozorava na mogućnost da se nalozi mogu izvršiti i van regulisanog tržišta odnosno MTP pri čemu klijent može dati saglasnost unapred na sve takve transakcije, a može zadržati pravo da saglasnost daje po pojedinačnoj transakciji.

Potpisivanjem ugovora između klijenta i Ovlašćene banke od strane klijenta, smatraće se da je klijent pravovremeno upoznat i saglasan sa ovim Pravilima, u smislu izvršavanja svih transakcija.

8. IZVEŠTAVANJE KLIJENTA

8.1 Izveštavanje klijenata

Član 68.

Ovlašćena banka je dužna da izvode stanja i prometa na računima finansijskih instrumenata klijenata dostavlja kao izvod iz centralne informacione baze Centralnog registra ili sopstvenog softverskog rešenja najmanje jednom godišnje.

Ovlašćena banka je dužna da na zahtev klijenta, narednog dana od dana prijema tog zahteva, dostavi izvod prometa na računu finansijskih instrumenata za traženi period, ukoliko to omogućavaju Pravila.

Izvod prometa na računu finansijskih instrumenata se smatra poslatim i dostavljenim klijentu ukoliko je dostavljen putem faksa ili elektronskom poštom na broj faksa ili eMail adresu dostavljenu od strane klijenta ili na drugi način uz saglasnost klijenta.

9. ODGOVORNOST OVLAŠĆENE BANKE I KLIJENATA

Član 69.

Ovlašćena banka je odgovorna klijentima za štetu koju prouzrokuje neizvršenjem, odnosno nepravilnim ili neblagovremenim izvršenjem naloga za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata, odnosno naloga za prenos, u skladu sa nadležnim zakonom o obligacionim odnosima.

Član 70.

Klijenti su odgovorni Ovlašćenoj banci za štetu, u skladu sa nadležnim zakonom o obligacionim odnosima, koja nastane zbog netačnih podataka i dokumentacije dostavljene Ovlašćenoj banci, neizvršenjem obaveza na dan saldiranja po zaključenim transakcijama i u drugim slučajevima propisanim zakonom i ugovorom zaključenim sa klijentom.

10. RIZICI ULAGANJA KLIJENTA U FINANSIJSKE INSTRUMENTE

Član 71.

Poslovi sa finansijskim instrumentima nose u sebi određene rizike koje nije moguće u celosti predvideti. Rizici se u pravilu sastoje u neočekivanim promenama cena finansijskih instrumenata, nemogućnosti izdavaoca finansijskih instrumenata da izvršava obaveze koje je preuzeo po tim instrumentima, nametanju dodatnih obaveza i ograničenja vlasnicima finansijskih instrumenata od strane finansijske ili poreske regulative u zemlji i/ili inostranstvu, promenama u tržišnoj likvidnosti pojedinih finansijskih instrumenata i drugo.

Sklapanjem ugovora o pružanju investicionih usluga, klijent potvrđuje da je svestan rizika povezanih sa tržištima kapitala, te da mu je Ovlašćena banka stavila na raspolaganje podatke i informacije koje je zatražio i da mu je na zadovoljavajući način odgovorilo na sva pitanja koja je postavio u vezi tržišnih okolnosti i finansijskih instrumenata na koje se odnosi ugovor sklopljen sa Ovlašćenom bankom.

Član 72.

Rizici ulaganja u finansijske instrumente mogu se razvrstati na opšte i posebne (specifične) rizike u odnosu na pojedini finansijski instrument. Klijent, prilikom donošenja odluka o ulaganju na tržište kapitala, treba voditi računa o sledećim rizicima:

(1) **Opšti rizici** u poslovanju sa finansijskim instrumentima:

- 1.1. Rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta usled globalnih i/ili regionalnih recesija;
- 1.2. Kursni rizik, odnosno rizik promene kursa;
- 1.3. Rizik koji zavisi od promene kreditnog rejtinga određene zemlje, i to kao:
  - 1.3.1. Rizik izostanka plaćanja duga određene zemlje;
  - 1.3.2. Politički rizik, uključujući i rizik neočekivanih regulatornih promena koje utiču na tržište kapitala i položaj investitora;
- 1.4. Rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta usled opšteg rasta cena;
- 1.5. Rizik nemogućnosti prodaje finansijskog instrumenta na sekundarnom tržištu kapitala zbog smanjene potražnje ili neefikasnosti tržišta;
- 1.6. Rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta zbog pada kreditnog rejtinga izdavaoca;
- 1.7. Rizik finansijskog leveridža: finansijski leveridž je stopa zaduženosti koja pokazuje međuzavisnost između toga koliko određeno lice duguje u odnosu na to koliko poseduje od ulaganja u finansijska sredstva. Uticaj finansijskog leveridža može biti pozitivan i negativan, zavisno od stope prinosa na sopstvena sredstva uložena u finansijske instrumente, kamata ili drugih obaveza koje se plaćaju na pozajmljena sredstva;
- 1.8. Rizik smanjenja ili potpunog gubitka vrednosti finansijskog instrumenta zbog otvaranja stečajnog postupka nad izdavaocem finansijskog instrumenta ili uvođenja prinudne uprave kada je izdavalac Ovlašćena banka;
- 1.9. Rizik promene vrednosti finansijskog instrumenta zbog špekulativnih aktivnosti velikih investitora, odnosno, zbog velikih korporativnih akcija na berzi;
- 1.10. Rizik kvara na informacionim sistemima i/ili rizik prekida komunikacionih veza između banaka, Centralnog registra ili drugog depozitara finansijskih instrumenata, regulisanih tržišta ili MTP, te drugih regulisanih tržišta finansijskih instrumenata.

(2) Posebni rizici u poslovanju sa finansijskim instrumentima:

- 2.1. U poslovanju sa akcijama: rizik pada vrednosti akcija usled uobičajenih periodičnih kretanja cena na tržištu, rizik volatilnosti – rizik promene cene akcija u određenom periodu, rizik neisplate dividende;
- 2.2. U poslovanju sa obveznicama: rizik promene kredibiliteta izdavaoca kao poverioca, rizik promene kamatnih stopa; rizik otkaza odnosno prestanka plaćanja dugova od strane izdavaoca; rizik likvidnosti; rizik promene kursa; rizik reinvestiranja; rizik krive prinosa;
- 2.3. U poslovanju sa derivatima: Pozicioni rizik koji nastaje usled promene njihove vrednosti prema promeni utvrđene kamatne stope, cene finansijskog instrumenta, cene robe, kursa valuta, indeksa ili slične varijable;
- 2.4. U poslovanju sa instrumentima tržišta novca:
  - 2.4.1. Rizik promene kreditnog rejtinga izdavaoca, odnosno rizik da izdavalac neće biti u mogućnosti da podmiri svoje dospele obaveze na osnovu izdatih finansijskih instrumenata;
  - 2.4.2. Rizik likvidnosti, obzirom da se instrumenti tržišta novca ne kotiraju na sekundarnim tržištima, te postoji verovatnoća da investitor neće moći da proda instrument, nego ga mora držati do dospeća;
  - 2.4.3. Rizik kursa, odnosno rizik da će se smanjiti vrednost instrumenta koji je denominovan u jednoj valuti ili uz valutnu klauzulu, a izražen u drugoj valuti usled promene kursa tih dveju valuta;
- 2.5. U poslovanju sa jedinicama kolektivnog investiranja (investicionim jedinicama):
  - 2.5.1. Valutni rizik, odnosno rizik koji može da proistekne iz činjenice da imovinu fonda može da čini imovina denominovana u različitim valutama, pa se može dogoditi

depresijacija ili apresijacija tih valuta, što može da utiče na rast ili pad vrednosti udela u fondu;

2.5.2. Tržišni rizik, odnosno rizik da imovina fonda koja je uložena u finansijske instrumente kojima se trguje na tržištima izgubi na vrednosti usled pada cena na tržištu;

2.5.3. Kreditni rizik, odnosno rizik da izdavalac u čiju imovinu je uložena imovina fonda ne može da ispuni svoje finansijske obaveze, što dovodi do pada vrednosti imovine fonda;

2.5.4. Rizik likvidnosti, odnosno rizik da fond neće moći da brzo proda finansijske instrumente po ceni koja je približna fer ceni, ili neće moći da proda željenu količinu finansijskih instrumenata.

Ovlašćena banka u svom poslovanju ograničava svoju odgovornost isključivo na stvarno nastalu novčanu štetu klijentu kao posledicu propuštanja ili radnji Ovlašćene banke odnosno zaposlenih lica u Ovlašćenoj banci.

Ovlašćena banka ne odgovara za gubitke klijenta koji su nastali usled nastupanja bilo kojeg od navedenih rizika ili drugih rizika koji nisu posebno navedeni, a odnose se na višu silu (politički nemiri, prirodne katastrofe, ograničenja ili zabrane nastalih odlukama Vlade, pravilima tržišta, štrajkovima, usled radnji i/ili propuštanja trećih lica, ili radnji samog klijenta, promena poreskih obaveza, a bez uticaja Ovlašćene banke na nastanak gubitka za klijenta i dr. rizici na koje Ovlašćena banka ne može da utiče).

Ovlašćena banka ne odgovara za štetu ili gubitke koji su nastali za klijenta iz razloga što blagovremeno nije obavestio Ovlašćenu banku o promeni svojih kontakt podataka, o promeni lica ovlašćenih za zastupanje, odnosno opozivu i/ili promeni punomoćnika, za radnje klijentovog punomoćnika i njegove odluke da kupi i/ili proda finansijske instrumente u ime i za račun klijenta.

11. INFORMACIJE KOJE SE PRUŽAJU KLIJENTIMA I POTENCIJALNIM KLIJENTIMA

11.1 Informacije opšteg karaktera koje Ovlašćena banka upućuje klijentima

Član 73.

Sve informacije, uključujući i marketinške, koje Ovlašćena banka upućuje klijentima i potencijalnim klijentima moraju biti istinite, jasne i da ne dovode u zabludu, a marketinški materijal mora biti jasno označen kao takav.

Informacije iz stava 1. ovog člana:

- (1) Sadrže poslovno ime i sedište Ovlašćene banke;
- (2) Moraju biti lako razumljive prosečnom klijentu grupe kojoj su upućene;
- (3) Ne smeju da naglašavaju potencijalne koristi od usluge ili finansijskog instrumenta, bez istovremenog nepristrasnog upozorenja na rizike u vezi sa njima;
- (4) Ne smeju da prikrivaju, umanjuju ili čine neshvatljivim važne pojedinosti, navode ili upozorenja;
- (5) Ne smeju da sadrže naziv nekog nadležnog organa na način koji bi navodio ili sugerisao odobravanje instrumenta ili usluge društva od strane tog organa.

Ovlašćena banka je dužna da obezbedi da je marketinški materijal usaglašen sa svim drugim informacijama koje Ovlašćena banka upućuje klijentima tokom pružanja usluga.

Član 74.

Upućivanje informacija kojima se porede usluge, lica koja pružaju takve usluge ili finansijski instrumenti je dozvoljeno u sledećim slučajevima:

- (1) Kada je poređenje smisljeno i prikazano na nepristrasan i uravnotežen način;
- (2) Kada su navedene sve ključne činjenice i pretpostavke korišćene za poređenje;
- (3) Kada su navedeni izvori informacija koji su korišćeni za poređenje.

11.2 Pokazatelji, prinosi i porezi

Član 75.

Upućivanje informacija koje sadrže pokazatelje ranijih rezultata finansijskog instrumenta, finansijskog indeksa ili usluge je dozvoljeno samo ukoliko:

- (1) Pokazatelji ranijih rezultata finansijskog instrumenta, finansijskog indeksa ili usluge nisu najznačajniji elemenat takve komunikacije;
- (2) Informacije uključuju rezultate za prethodnih pet godina ili za ceo period u kojem je finansijski instrument bio dostupan, podatke o tome kada je počelo objavljivanje finansijskog indeksa, a investiciona usluga bila pružana (u slučaju da instrument, indeks ili usluga postoje kraće vreme). Podaci mogu da uključuju i duži period, ali u svim navedenim slučajevima rezultat mora biti zasnovan na periodu od 12 meseci;
- (3) Jasno su naznačeni referentni period i izvor informacija;
- (4) Informacije sadrže jasno upozorenje da raniji rezultati nisu pouzdani pokazatelji budućih rezultata;
- (5) U situaciji kada se rezultat oslanja na podatke denominovane u stranoj valuti, valuta je jasno iskazana, zajedno sa upozorenjem da rezultat može biti drugačiji usled promena deviznog kursa;
- (6) Kada je rezultat zasnovan na bruto principu objavljen je uticaj provizija, naknada ili drugih troškova.

Član 76.

Informacije koje Ovlašćena banka upućuje, a koje uključuju ili se odnose na simulirane rezultate iz ranijeg perioda, moraju biti povezane sa finansijskim instrumentom ili finansijskim indeksom.

Navedene informacije mogu biti upućene samo ukoliko:

- (1) Simulirani raniji rezultat je zasnovan na stvarnom ranijem rezultatu jednog ili više finansijskih instrumenata ili finansijskih indeksa koji su jednaki kao, ili iz kojih su izvedeni, ti finansijski instrumenti;
- (2) Za rezultat iz tačke 1. ovog stava, zadovoljeni svi uslovi iz prethodnog člana, osim onog koji je propisan stavom 1. tačka 4. prethodnog člana;
- (3) Informacije sadrže jasno upozorenje da simulirani raniji rezultat nije pouzdan pokazatelj budućeg rezultata.

Član 77.

Ovlašćena banka koja upućuje informacije o budućem rezultatu je dužna da vodi računa:

- (1) Informacije se ne zasnivaju niti pozivaju na simulirani raniji rezultat;
- (2) Informacije su zasnovane na opravdanim pretpostavkama i činjenicama;
- (3) Kada je rezultat zasnovan na bruto principu, iskazan je uticaj provizija, naknada ili drugih troškova;
- (4) Sadrže jasno upozorenje da informacija o budućem rezultatu nije pouzdani pokazatelj budućeg rezultata.

Član 78.

Kada se informacije koje se upućuju klijentima i potencijalnim klijentima odnose na poseban poreski tretman, Ovlašćena banka je dužna da jasno istakne da isti zavisi od pojedinačnog slučaja svakog klijenta, kao i da postoji mogućnost budućih promena.

12. INFORMACIJE KOJE SE PRUŽAJU KLIJENTU PRE ZAKLJUČENJA UGOVORA ILI PRUŽANJA ODREĐENE USLUGE

12.1 Pravila i procedure poslovanja i Tarifnik

Član 79.

Ovlašćena banka je dužna da klijentima i potencijalnim klijentima omogući uvid u Pravila, Tarifnik i njihove izmene:

- (1) U poslovnim prostorijama u kojima obavlja rad sa klijentima;
- (2) Objavljivanjem na internet stranici Ovlašćene banke.

Ovlašćena banka je dužna da klijentima omogući uvid u izmene akata iz stava 1. ovog člana u roku od sedam dana pre početka primene tih izmena.

12.2 Informacije koje se pružaju klijentima

Član 80.

Ovlašćena banka je dužna, da pre zaključenja ugovora, odnosno pružanja usluga klijentu ili potencijalnom klijentu putem internet stranice, odnosno trajnog medija, pruži informacije u sadržaju i na način propisan aktima Komisije za hartije od vrednosti o:

- (1) Ovlašćenoj banci i uslugama koje Ovlašćena banka pruža;
- (2) Finansijskim instrumentima, kao i odgovarajuće smernice odnosno upozorenja u vezi sa rizikom ulaganja u iste;
- (3) Mestima izvršenja naloga;
- (4) Troškovima i naknadama.

U slučaju malog klijenta informacije iz stava 1. ovog člana Ovlašćena banka pruža u formi standardizovanog dokumenta pod nazivom: "Informacije koje se pružaju klijentu" putem internet stranice odnosno trajnog medija. Informacije koje se pružaju malim klijentima sadrže i podatke o zaštiti finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenata.

Ovlašćena banka nema obavezu da profesionalnim klijentima koji su definisani članom 175. Zakona dostavlja informacije iz stava 1. ovog člana.

Ovlašćena banka je dužna prilikom zaključenja ugovora na daljinu, klijentu ili potencijalnom klijentu dostavi informacije:

- (1) Ugovoru na daljinu;
- (2) Načinu rešavanja sporova.

Ovlašćena banka je dužna da se pri dostavljanju informacija ponaša savesno, sa pažnjom dobrog privrednika i u skladu s dobrim poslovnim običajima, a naročito da tim informacijama ni u jednom trenutku ne dovodi klijenta, odnosno potencijalnog klijenta u zabludu u vezi s pružanjem usluga.

Ovlašćena banka je dužna da prilikom dostavljanja informacija, zastupniku poslovno nesposobnog lica, a za potrebe zaključenja ugovora na daljinu u ime i za račun poslovno nesposobnog lica, ponaša sa pažnjom koja je primerena potrebi da se na odgovarajući način zaštite prava i interesi uključenih lica.

Sve informacije dostavljene klijentu od strane Ovlašćene banke moraju biti jasne, lako razumljive, a u slučaju komunikacije na daljinu i primerene upotrebljenom sredstvu komunikacije, a Ovlašćena banka je dužna da jasno istakne njihovu poslovnu svrhu.

Ovlašćena banka je u obavezi da sve potrebne informacije iz ovog člana i predloženi tekst ugovora na daljinu dostavi klijentu, odnosno potencijalnom klijentu u primerenom roku pre zaključenja ugovora, u pisanoj formi, na papiru ili putem trajnog medija koji je klijentu na raspolaganju.

Ovlašćena banka je u obavezi da klijenta i potencijalnog klijenta blagovremeno obavesti o svakoj značajnoj promeni informacija koje se posebno pružaju klijentima.

12.3 Informacije kod govorne komunikacije

Član 81.

Kada Ovlašćena banka usmeno pruža informacije klijentu, korišćenjem sredstva komunikacije na daljinu (putem fiksnog ili mobilnog telefona, internet telefonija), lice koje obavlja poziv u ime Ovlašćene banke je dužno da:

- (1) Odmah na početku tog razgovora jasno navede poslovno ime Ovlašćene banke i poslovnu svrhu poziva;
- (2) Klijentu ili potencijalnom klijentu, nakon izričitog pristanka na razgovor, pruži informacije o:
  - Svom identitetu i prirodi svog odnosa sa Ovlašćenom bankom;
  - Osnovnim karakteristikama investicione usluge;
  - Ukupnoj naknadi koju bi klijent ili potencijalni klijent trebalo da plati Ovlašćenoj banci za pruženu uslugu, uključujući sve povezane provizije i troškove, kao i upozorenje o mogućnosti postojanja drugih naknada i troškova koji mogu nastati za klijenta, a koje ne naplaćuje Ovlašćena banka;
  - Pravu i načinu na odustanak od ugovora na daljinu i eventualnim posledicama usled odustajanja od ugovora na daljinu;
  - Mogućnosti da klijent može na osnovu jasnog zahteva da dobije i druge informacije iz prethodnog člana ovih Pravila, kao i o vrsti i prirodi ovih informacija.

Kada je u pitanju mali klijent, pružanje informacija iz ovog člana putem razgovora ne isključuje obavezu Ovlašćene banke da informacije koje se dostavljaju malom klijentu dostavi malom klijentu i u pisanoj formi, na papiru ili drugom trajnom mediju.

12.4 Informacije o Ovlašćenoj banci i njenim uslugama

Član 82.

Informacije o Ovlašćenoj banci i uslugama, po pravilu, uključuju sledeće:

- (1) Poslovno ime i sedište Ovlašćene banke, kao i druge podatke koji obezbeđuju efikasnu komunikaciju sa Ovlašćenom bankom, uključujući i adresu za dostavu elektronske pošte;
- (2) Broj i datum rešenja o davanju dozvole za rad Ovlašćenoj banci, kao i naziv i kontakt adresu nadležnog organa koji je izdao tu dozvolu i vrši nadzor;
- (3) Moguće načine i jezike komunikacije između Ovlašćene banke i klijenta, uključujući i načine davanja i prijema naloga, kao i davanja dokumenata i drugih informacija od strane Ovlašćene banke;
- (4) Obim, učestalost i periode izveštavanja klijenta o uslugama koje je Ovlašćena banka pružila klijentu;
- (5) Kratak opis načina zaštite instrumenata, odnosno sredstava, uključujući i opšte podatke o Fondu za zaštitu investitora čiji je Ovlašćena banka član u slučaju kada to društvo drži finansijske instrumente, odnosno novčana sredstva klijenta;
- (6) Kratak opis politike upravljanja sukobom interesa.

Ovlašćena banka je dužna da, na zahtev klijenta, pruži i detaljnije informacije o politici upravljanja sukobom interesa.

Član 83.

Informacije o uslugama koje Ovlašćena banka pruža, na osnovu ugovoru na daljinu, sadrže:

- (1) Poslovno ime i adresu sedišta, odnosno ime i adresu filijale, ili drugog lica koje preuzima određene radnje u vezi sa ugovorom na daljinu na osnovu poslovnih odnosa uspostavljenih sa Ovlašćenom bankom (ukoliko takvo lice postoji), opis poslovnog odnosa sa Ovlašćenom bankom i svojstvo u kojem istupa prema klijentu, adresu elektronske pošte (eMail), kao i bilo koju adresu tog drugog lica na kojoj se klijent ili potencijalni klijent može obratiti u vezi sa ugovorom na daljinu;
- (2) Opis osnovnih karakteristika investicione usluge;

- (3) Upozorenje da je finansijska usluga povezana sa instrumentima koji uključuju posebne rizike koji proizlaze iz specifičnosti tih instrumenata ili aktivnosti koje treba da se sprovedu, odnosno čija cena ili prinosi zavise od kretanja na finansijskim tržištima na koje Ovlašćena banka ne može uticati, a istorijski podaci ne predstavljaju pokazatelj budućeg kretanja cena - ako je finansijska usluga povezana sa tim instrumentima;
- (4) Opis naknada i troškova koje klijent ili potencijalni klijent ima ili može imati;
- (5) Informaciju o dodatnim troškovima koji mogu nastati zbog upotrebe određenog sredstva komunikacije na daljinu, a koji padaju na klijenta ili potencijalnog klijenta, ako se takvi troškovi naplaćuju, odnosno informaciju o tome da se takvi troškovi ne naplaćuju;
- (6) Tačan rok važenja ponude, odnosno informacija utvrđenih ovih članom.

12.5 Informacije o finansijskim instrumentima

Član 84.

Informacije o finansijskim instrumentima sadrže opšti prikaz prirode i rizika karakterističnih za finansijske instrumente. Prema pojedinačnoj vrsti rizika u određeni finansijski i instrument opis rizika sadrži:

- (1) Rizike povezane sa određenom vrstom finansijskog instrumenta, uključujući pojašnjenje finansijskog leveridža i njegovih efekata i rizik gubitka cele investicije;
- (2) Volatilnost cene finansijskog instrumenta, kao i svako ograničenje na postojećim tržištima za takve instrumente;
- (3) Objašnjenje da bi transakcija takvim instrumentom, pored troškova sticanja samog instrumenta, mogla da uključuje i dodatne finansijske i druge obaveze, kao i potencijalne obaveze;
- (4) Svaki uslov koji proizlazi iz zajma na osnovu kojeg je instrument kupljen ili slične obaveze primenljive na pojedinu vrstu instrumenta.

Ovlašćena banka je dužna da, prilikom pružanja informacija o finansijskom instrumentu:

- (1) Koji je predmet javne ponude koja je u toku i za koji je izdat prospekt -klijenta i potencijalnog klijenta upozna sa načinom na koji je prospekt dostupan;
- (2) Koji uključuje jemstvo trećeg lica- klijentu i potencijalnom klijentu pruži dovoljno pojedinosti o jemcu i jemstvu na osnovu kojih on može doneti korektnu procenu jemstva;
- (3) Koji se sastoji od dva ili više različitih instrumenata ili usluga i za koji je očigledno da će rizik vezan za taj instrument biti veći od rizika vezanih za svaku pojedinačnu komponentu tog instrumenta- klijentu i potencijalnom klijentu pruži odgovarajući opis pojedinačnih komponenti instrumenta i način na koji međusobni uticaj povećava rizik.

12.6 Informacije u vezi sa zaštitom finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenata

Član 84.

Ovlašćena banka je dužna da klijentima i potencijalnim klijentima pruža sledeće informacije:

- (1) Da se finansijski instrumenti ili novčana sredstva mogu držati kod trećeg lica u ime Ovlašćene banke, informaciju o obavezama Ovlašćene banke u vezi sa postupanjem ili propustima trećeg lica, kao i o posledicama po klijenta u slučaju nesolventnosti trećeg lica;
- (2) Kada treće lice vodi finansijske instrumente na zbirnom računu, uključujući i upozorenje o rizicima koji iz toga proizlaze;
- (3) Obaveštenje da su računi koji sadrže finansijske instrumente ili novčana sredstva klijenta ili potencijalnog klijenta ili da će biti u nadležnosti zakonodavstva druge države (ili država koje nisu članice Evropske unije), uz naznačena prava klijenta ili potencijalnog klijenta u vezi sa navedenim finansijskim instrumentima ili sredstvima te da se zbog toga mogu razlikovati;
- (4) Obaveštenje o postojanju i uslovima eventualnog založnog prava koje Ovlašćena banka ima ili bi mogla da ima na finansijskim instrumentima ili sredstvima klijenta;

- (5) Pre zaključivanja transakcija kojima se finansiraju finansijski instrumenti, a koje se odnose na finansijske instrumente koje Ovlašćena banka drži za račun malog klijenta ili pre nego što se na drugi način koriste takvi finansijski instrumenti, Ovlašćena banka je dužna da blagovremeno, pre korišćenja određenog instrumenata, malom klijentu pisanim putem dostavi jasne, potpune i tačne podatke o obavezama i odgovornostima Ovlašćene banke u pogledu korišćenja navedenih finansijskih instrumenata, uključujući uslove za njihovo vraćanje klijentu, kao i o rizicima koje oni uključuju.

Ovlašćena banka je dužna da, pre pružanja usluge, klijentu koji se smatra profesionalnim klijentom, pruži sledeće informacije:

- (1) Obaveštenje o postojanju i uslovima eventualnog založnog prava koje Ovlašćena banka ima ili bi mogla da ima na finansijskim instrumentima ili sredstvima klijenta;
- (2) Pre zaključivanja transakcija kojima se finansiraju finansijski instrumenti, a koje se odnose na finansijske instrumente koje Ovlašćena banka drži za račun klijenta ili pre nego što se na drugi način koriste takvi finansijski instrumenti, Ovlašćena banka je dužna da blagovremeno, pre korišćenja određenog instrumenata, klijentu pisanim putem dostavi jasne, potpune i tačne podatke o obavezama i odgovornostima Ovlašćene banke u pogledu korišćenja navedenih finansijskih instrumenata, uključujući uslove za njihovo vraćanje klijentu, kao i o rizicima koje oni uključuju.

12.7 Podaci o troškovima i naknadama

Član 85.

Informacije o troškovima i naknadama uključuju:

- (1) Ukupnu cenu koju je klijent dužan da plati u vezi sa finansijskim instrumentom ili uslugom, sve povezane provizije, naknade i druge troškove, kao i sva plaćanja putem Ovlašćene banke;
- (2) Osnov za izračunavanje cene, u slučajevima kada ukupnu cenu nije moguće navesti;
- (3) Upozorenje o valuti i relevantnom deviznom kursu i troškovima, u slučajevima kada bilo koji deo ukupne cene mora biti plaćen ili predstavlja iznos u stranoj valuti;
- (4) Obaveštenje da postoji mogućnost drugih troškova, što uključuje poreze ili druga plaćanja koja su povezana sa transakcijom u vezi sa finansijskim instrumentom ili uslugom, koji mogu nastati za klijenta, a koji nisu plativi putem Ovlašćene banke ili nisu nametnuti od strane Ovlašćene banke;
- (5) Načine plaćanja i izvršenja obaveza.

Provizije i naknade Ovlašćene banke moraju biti posebno navedene.

12.8 Informacije o ugovoru na daljinu

Član 86.

Pre zaključenja ugovora na daljinu, Ovlašćena banka je dužna da pruži informacije o:

- (1) Pravu klijenta da odustane od ugovora na daljinu u skladu sa zakonom koji reguliše zaštitu korisnika finansijskih usluga kod ugovaranja na daljinu, uključujući:
  - Rok i uslove za ostvarivanje tog prava,
  - Pravne posledice odustanka od ugovora,
  - Uputstvo o načinu ostvarivanja ovog prava,
  - Podatak o adresi na koju klijent dostavlja izjavu o odustajanju,
  - Posledice koje nastupaju ako klijent ne iskoristi pravo na odustanak;
- (2) Roku trajanja ugovora na daljinu, ako je predmet ugovora na daljinu trajno ili povremeno pružanje finansijskih usluga;
- (3) Pravu ugovornih strana da jednostrano raskinu ili otkažu ugovor na daljinu pre isteka roka njegovog trajanja, kao i o eventualnoj obavezi plaćanja kazne, naknade i drugih troškova u tom slučaju;
- (4) Propisima koji se primenjuju na ugovor na daljinu, kao i nadležnost suda za rešavanje sporova iz tog ugovora;

- (5) Postupku i načinu zaključivanja ugovora na daljinu;
- (6) Informacije o jeziku na kojem se može zaključiti ugovor na daljinu i na kojem bi se obavljala komunikacija tokom trajanja ugovornog odnosa (ukoliko nije srpski jezik).

U skladu sa zakonom koji reguliše zaštitu korisnika finansijskih usluga kod ugovaranja na daljinu, ukoliko ne postoji pravo na odustanak od ugovora na daljinu, Ovlašćena banka je dužna da pruži odgovarajuću informaciju o tome.

12.9 Informacije o načinu rešavanja sporova kod ugovora na daljinu

Član 87.

Pre zaključenja ugovora na daljinu, Ovlašćena banka je dužna da pruži sledeće informacije:

- (1) O pravu korisnika da podnese prigovor ili pritužbu Ovlašćenoj banci i/ili komisiji, način i uslove podnošenja;
- (2) O mogućnostima vansudskog rešavanja spora iz ugovora na daljinu, način i uslove za vansudsko rešavanje spora;
- (3) O načinu obezbeđenja obaveza Ovlašćene banke prema klijentu ili potencijalnom klijentu, u vezi s pružanjem finansijske usluge, putem Fond ili na drugi organizovani način.

13. SADRŽINA UGOVORA SA KLIJENTIMA

13.1 Ugovor sa klijentom

Član 88.

Ovlašćena banka pruža usluge klijentima na osnovu zaključenog ugovora u pisanom obliku kojim se regulišu njihova međusobna prava i obaveze u obavljanju pojedinih usluga iz delatnosti Ovlašćene banke.

Ugovorom sa klijentom utvrđuje se iznos provizije, odnosno naknada koju klijent plaća za usluge koje su predmet ugovora do maksimalnog iznosa utvrđenog Tarifnikom Ovlašćene banke, kao i način na koji se u slučaju promene tarifa u odnosu na Tarifnik koji je važio u vreme zaključenja ugovora može primeniti važeći Tarifnik.

Ugovor sa klijentom obavezno sadrži odredbu da je sastavni deo ugovora izjava klijenta:

- Da su mu pre zaključenja ugovora bila dostupna Pravila Ovlašćene banke i da je upoznat sa njihovim sadržajem;
- Da je pre zaključenja ugovora bio upoznat sa Tarifnikom Ovlašćene banke i da je upoznat sa njihovim sadržajem.

Ovlašćena banka zaključuje sa klijentima sve vrste ugovora koji su propisani Zakonom, aktima Komisije za hartije od vrednosti i ovim Pravilima, kao i druge vrste ugovora na osnovu kojih pruža klijentu finansijske odnosno dodatne usluge.

13.2 Ugovor na daljinu sa klijentom

Član 89.

Ovlašćena banka je dužna da obezbedi da sadržina ugovora na daljinu koji je zaključen sa klijentom odgovara informacijama koje su mu dostavljene pre zaključenja tog ugovora.

Ugovor na daljinu može se zaključiti i upotrebom sredstva komunikacije na daljinu u formi elektronskog dokumenta, uz korišćenje kvalifikovanog elektronskog potpisa, u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronski potpis.

13.3 Obaveze trećih lica koje nastupaju u ime Ovlašćene banke

Član 90.

Pravila Ovlašćene banke, koje se odnose na ugovor na daljinu dužna su da primenjuju i lica preko kojih Ovlašćena banka pruža usluge, lice kome je Ovlašćena banka poverila pružanje usluga, odnosno lice koje preduzima bilo koje radnje u vezi sa ugovorom na daljinu na osnovu poslovnih odnosa uspostavljenih sa Ovlašćenom bankom.

Ovlašćena banka je odgovorna i dužna da vodi računa da se ispunjavaju obaveze Ovlašćene banke od strane trećih lica u skladu sa ovim Pravilima i procedurama poslovanja.

Član 91.

Ovlašćena banka nema obavezu zaključivanja ugovora sa sledećim profesionalnim klijentima, ukoliko za njih obavlja usluge prijema i prenosa naloga, odnosno izvršenja naloga, odnosno dodatnih usluga povezanih sa njima:

- (1) Lica koja za poslovanje na finansijskom tržištu podležu obavezi odobrenja, odnosno nadzora od strane nadležnog organa, kao što su: kreditne institucije, investiciona društva, druge finansijske institucije čije poslovanje je odobrio ili nadzire odgovarajući nadzorni organ, društva za osiguranje, institucije kolektivnog investiranja i njihova društva za upravljanje, penzijski fondovi i njihova društva za upravljanje, dileri produktnih berzi, kao i ostala lica koja nadzire nadležni organ;
- (2) Republika, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, kao i druge države ili nacionalna i regionalna tela, Narodna Banka Srbije i centralne Banke drugih država, međunarodne i nadsacionalne institucije, kao što su Međunarodni monetarni fond, Evropska centralna Banka, Evropska investiciona Banka i ostale slične međunarodne organizacije.

Za sve klijente iz stava 1 ovog člana, Ovlašćena banka nije obavezna da izvršava obaveze propisane odredbama čl. 164., 165., 169. i 176. Zakona.

Član 92.

Na osnovu ugovora sa klijentom, Ovlašćena banka je dužna da kod Centralnog registra otvori račun finansijskih instrumenata za klijenta, direktno ili posredstvom drugog člana Centralnog registra.

Kada ugovor sa klijentom nije obavezan, Ovlašćena banka otvara račune finansijskih instrumenata na osnovu naloga tih lica u skladu sa pravilima Centralnog registra.

13.4 Investicioni poslovi

Član 93.

Investicione poslove Ovlašćena banka obavlja na osnovu Ugovora sa klijentom koji je zaključen u pisanom obliku, pre prijema prvog naloga klijenta za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata, osim u slučajevima predviđenim Zakonom i ovim Pravilima kada nije obavezno zaključenje pisanog ugovora, kao i kod Ugovora na daljinu.

Član 94.

Ugovorom sa klijentom Ovlašćena banka se obavezuje da će posredovati u kupovini ili prodaji finansijskih instrumenata za klijenta, odnosno da će obavljati kupovinu i prodaju tih finansijskih instrumenata za račun klijenta, na osnovu naloga klijenta, a klijent se obavezuje da će Ovlašćenoj banci za tu uslugu platiti proviziju.

Član 95.

Ovlašćena banka prima i izvršava naloge klijenata za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima, aktima Komisije, ovim Pravilima i ugovorom sa klijentom.

13.5 Ugovor o investicionim uslugama

Član 96.

Ugovor o investicionim uslugama koji Ovlašćena banka zaključuje sa klijentom uređuje se prijem i prenos naloga klijenata koji se odnose na prodaju i kupovinu finansijskih instrumenata i izvršenje naloga za račun klijenta, kao i dodatnih usluga u vezi sa tim.

Ovim ugovorom uređuju se međusobna prava i obaveze između Ovlašćene banke i klijenta, a naročito:

- (1) Uslovi, način i mesta prijema i opoziva naloga klijenta za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata;
- (2) Vrste naloga koje klijent može ispostaviti Ovlašćenoj banci;
- (3) Tržišta odnosno mesta izvršenja naloga klijenta i način izvršenja naloga, u skladu sa politikama izvršenja naloga i odredbama ovih Pravila;
- (4) Izveštavanje klijenta o izvršenju naloga;
- (5) Pozivanje na dokumenta, dostupna klijentu, kojima su uređena prava i obaveze klijenta i Ovlašćene banke,
- (6) Jezik i način komunikacije klijenta i Ovlašćene banke;
- (7) Odredbe o čuvanju, obradi i zaštiti podataka klijenta;
- (8) Iznos provizija i naknada ili osnov za obračunavanje istih;
- (9) Druga međusobna prava i obaveze.

Ugovor iz stava 1. ovog člana može da sadrži i bitne elemente ugovora o otvaranju računa finansijskih instrumenata.

13.6 Ugovor o pokroviteljstvu

Član 97.

Ugovorom o organizovanju izdavanja finansijskih instrumenata sa obavezom otkupa (pokroviteljstvu) Ovlašćena banka se obavezuje da od izdavaoca kupi sve finansijske instrumente i potom organizuje njihovu dalju prodaju ili da kupi samo one finansijske instrumente koje ostanu neupisane i neplaćene nakon isteka roka za upis i uplatu, a zatim organizuje njihovu prodaju, dok se izdavalac obavezuje da za te usluge plati naknadu.

Ugovor o pokroviteljstvu koji Ovlašćena banka zaključuje sa klijentom, naročito, sadrži:

- (1) Obavezu pokrovitelja da otkupi celu emisiju ili samo deo neprodanih finansijskih instrumenata do isteka roka za upis i uplatu;
- (2) Odgovornost ugovornih strana u vezi sa izdavanjem finansijskih instrumenata i emisijom cenu, odnosno kamatnu stopu;
- (3) Potencijalnu obavezu izdavaoca da u određenom periodu nakon otpočinjanja primarne prodaje ne vrši izdavanje ili prodaju finansijskih instrumenata iste vrste;
- (4) Odredbe o naknadama, provizijama i uslovima plaćanja usluge pokroviteljstva.

Kada pri organizovanju izdavanja finansijskih instrumenata sa obavezom otkupa učestvuje više Ovlašćenih banaka na strani pokrovitelja, one su dužne da zakluče poseban ugovor kojim uređuju međusobna prava i obaveze, kojim utvrđuju jednu Ovlašćenu banku kao glavnog organizatora distribucije, koji potpisuje ugovor sa izdavaocem. Ovim Ugovorom se uređuju se međusobna prava i obaveze Ovlašćene banke i drugih investicionih društava i određuje organizator izdavanja finansijskih instrumenata na strani pokrovitelja.

13.7 Ugovor o pozajmljivanju

Član 98.

Ovlašćena banka može pozajmljivati, drugom klijentu, drugom investicionom društvu ili kreditnoj instituciji članu Centralnog registra finansijske instrumente čiji je zakoniti imalac. Ovlašćena banka i čiji je zakoniti imalac klijent sa kojim Ovlašćena banka ima zaključen ugovor o vođenju računa finansijskih instrumenata (ukoliko zakluče ugovor o pozajmljivanju ili da ga je klijent ovlastio na to pisanim putem) ili ugovor o upravljanju (kojim je ugovorena mogućnost pozajmljivanja finansijskih instrumenata klijenta).

Finansijski instrumenti na kojima je konstituisano pravo zaloge, odnosno čiji je promet ograničen, ne mogu biti predmet ugovora o zajmu.

Član 99.

Ugovor o pozajmljivanju, odnosno ovlašćenje za pozajmljivanje, naročito, sadrži:

- (1) Međusobna prava i obaveze ugovornih strana;
- (2) CFI kod i ISIN broj ili drugu međunarodno priznatu oznaku;
- (3) Količinu finansijskih instrumenata koji se mogu pozajmljivati, odnosno koji se pozajmljuju;
- (4) Trajanje ugovora, a koje ne može biti duže od godinu dana;
- (5) Vreme na koje se finansijski instrumenti mogu davati na zajam odnosno na koje se pozajmljuju;
- (6) Odredbe o naknadama, provizijama i uslovima plaćanja.

Ovlašćena banka je dužna da najkasnije narednog radnog dana od dana prenosa finansijskih instrumenata sa računa klijenta obavesti klijenta o: datumu prenosa, količini i vremenu na koje su instrumenti pozajmljeni.

Član 100.

Ispunjenje obaveza zajmoprimca mora biti obezbeđeno davanjem zaloge.

Ako zajmoprimac ne izmiri o dospelosti svoju obavezu nastalu iz ugovora o pozajmljivanju, zajmodavac može odrediti vrednost svog potraživanja u odnosu na vrednost finansijskih instrumenata koju su oni imali na dan zaključenja tog ugovora ili na dan ispunjenja obaveze zajmoprimca i prodati predmet zaloge u skladu sa propisima kojima se uređuju obligacioni odnosi.

13.8 Dilerski poslovi

Član 101.

Ovlašćena banka obavlja dilerske poslove kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata u svoje ime i za svoj račun radi ostvarivanja razlike u ceni. Dilerske poslove Ovlašćena banka obavlja na regulisanom i MTP tržištu, van organizovanog tržišta (OTC) ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu, a u skladu sa Zakonom.

U obavljanju dilerskih poslova Ovlašćena banka poštuje sledeća pravila:

- Izvršava naloge klijenata i druge ugovorne obaveze prema klijentima, tako da svoje interese i interese povezanih lica ne stavlja ispred interesa klijenata;
- Ne može ispostavljati nalog za kupovinu ili prodaju istog finansijskog instrumenta koje su predmet naloga klijenta, pre unosa prethodno ispostavljenog naloga klijenta u informacioni sistem organizatora tržišta;
- Upravlja sopstvenim portfeljom finansijskih instrumenata na način kojim se obezbeđuje takva adekvatnost kapitala, izloženost riziku i upravljanje likvidnošću koji neće ugroziti izvršavanje obaveza Ovlašćene banke prema klijentima.

Ako Ovlašćena banka prouzrokuje štetu svojim klijentima, postupanjem suprotno odredbi stava 3. ovog člana ili na drugi način, ona je dužna da tu štetu nadoknadi u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima.

13.9 Poslovi market-mejkera

Član 102.

Ovlašćena banka obavlja poslove market-mejkera obaveznom kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata na regulisanom tržištu u svoje ime i za svoj račun po ceni koju unapred objavljuje.

Poslove market-mejkera Ovlašćena banka obavlja na regulisanom tržištu u skladu sa pravilima poslovanja organizatora određenog tržišta.

13.10 Poslovi agenta emisije

Član 103.

Kada obavlja poslove agenta emisije finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa neprodatih finansijskih instrumenata Ovlašćena banka za klijenta, izdavaoca finansijskih instrumenata, organizuje poslove u vezi sa:

- (1) Izdavanjem finansijskih instrumenata javnom ponudom ili bez javne ponude;
- (2) Uključivanjem izdatih finansijskih instrumenata na regulisano ili MTP tržište.

Poslove iz stava 1. ovog člana Ovlašćena banka obavlja na način koji će omogućiti primenu strategije u organizovanju izdavanja finansijskih instrumenata koja je najpovoljnija za klijenta.

13.11 Ugovor o agentu emisije bez obaveze otkupa

Član 104.

Ugovorom o organizovanju izdavanja finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa Ovlašćena banka se obavezuje da organizuje izdavanje finansijskih instrumenata, a klijent se obavezuje da za tu uslugu plati Ovlašćenoj banci naknadu.

Ugovorom iz stava 1. ovog člana uređuju se međusobna prava i obaveze između Ovlašćene banke i klijenta, a naročito:

- (1) Organizovanje poslova izdavanja finansijskih instrumenata koje obuhvata;
- (2) Organizovanje poslova uključivanja finansijskih instrumenata na regulisano tj. MTP tržište;
- (3) Visinu i način obračuna naknade i troškova za obavljanje poslova agenta emisije;
- (4) Druga međusobna prava i obaveze.

Član 105.

Ugovorom o obavljanju poslova agenta emisije između Ovlašćene banke i klijenta, izdavaoca finansijskih instrumenata, može se ograničiti obaveza Ovlašćene banke na:

- 1) Određenu količinu finansijskih instrumenata koje se izdaju, odnosno da li se obaveza agenta odnosi na jednu ili više emisija finansijskih instrumenata koje se izdaju;
- 2) Određenu vrstu posla koju obavlja agent emisije (način organizovanja poslova izdavanja ili uključivanja finansijskih instrumenata na regulisano odnosno MTP tržište).

Član 106.

Ovlašćena banka je dužna da se stara da klijenti - kupci dužničkih finansijskih instrumenata naplate od izdavaoca tih finansijskih instrumenata nominalnu vrednost, odnosno nominalnu vrednost i kamatu o roku dospeća tih finansijskih instrumenata.

U obavljanju poslova iz stava 1. ovog člana Ovlašćena banka je dužna da klijentu obezbedi sredstva obezbeđenja od izdavaoca dužničkih finansijskih instrumenata:

- 1) Neposredno, ako obavlja poslove agenta emisije za izdavaoca dužničkih finansijskih instrumenata;
- 2) Od drugog investicionog društva koje obavlja poslove agenta emisije.

U slučaju da Ovlašćena banka ne može obezbediti sredstva u smislu stava 2. ovog člana, dužno je da o tome obavesti klijenta - kupca pre izvršenja naloga za kupovinu dužničkih finansijskih instrumenata.

13.12 Poslovi pokrovitelja emisije

Član 107.

U obavljanju poslova pokrovitelja emisije Ovlašćena banka organizuje izdavanje finansijskih instrumenata sa obavezom njihovog otkupa od izdavaoca radi dalje prodaje ili sa obavezom otkupa od izdavaoca neprodatih finansijskih instrumenata.

13.13 Otvaranje računa finansijskih instrumenata

Član 108.

Ovlašćena banka je dužna da upozori klijenta o njegovoj obavezi da otvori novčani račun u poslovnoj banci i račun finansijskih instrumenata u Centralnom registru pre ispostavljanja naloga za kupovinu, odnosno prodaju finansijskih instrumenata.

Ugovorom o otvaranju računa finansijskih instrumenata Ovlašćena banka se obavezuje da kod Centralnog registra otvori račun finansijskih instrumenata, u ime i za račun klijenta, a klijent se obavezuje da Ovlašćenoj banci za te usluge plati naknadu, u skladu sa Pravilnikom o tarifi Ovlašćene banke.

13.14. Ugovor o otvaranju računa finansijskih instrumenata

Član 109.

Ovim Ugovorom utvrđuje se obaveza Ovlašćene banke da:

- 1) Kod Centralnog registra otvori račun finansijskih instrumenata u ime i za račun klijenta;
- 2) Prosleđuje klijentu stanje, odnosno podatke o stanju na računu kao izvod iz centralne informacione baze Centralnog registra.

Član 110.

Prenos prava iz finansijskih instrumenata među računima istog imaoca i prenos na račun novog imaoca, kao i upis prava i brisanje prava trećih lica nad finansijskim instrumentima, Ovlašćena banka vrši u ime i za račun svojih klijenata unosom naloga za prenos finansijskih instrumenata, odnosno naloga za upis i brisanje prava trećih lica kod Centralnog registra.

13.15 Korporativne radnje

Član 111.

Ugovorom o obavljanju korporativnih radnji Ovlašćena banka se obavezuje da za klijenta obavlja sve aktivnosti po osnovu korporativnih radnji i dodatne usluge predviđene Zakonom i Pravilima poslovanja Centralnog registra, a klijent se obavezuje da Ovlašćenoj banci za te usluge plati naknadu, u skladu sa Pravilnikom o tarifi Ovlašćene banke.

13.16 Ugovor o pružanju usluga korporativnog agenta

Član 112.

Ugovorom o pružanju usluga korporativnog agenta koji Ovlašćena banka zaključuje sa klijentom, kao posebnom vrstom ugovora o uslugama agenta emisije, uređuju se međusobna prava i obaveze između klijenta i Ovlašćene banke, i to:

(1) Pred Centralnim registrom:

- 1.1. Otvaranje i administriranje emisionog računa, depo računa i drugih računa klijenta, u skladu sa pravilima Centralnog registra;
- 1.2. Podnošenje zahteva za dodelu identifikacione oznake finansijskim instrumentima (CFI kod i ISIN broj) i njihov upis na emisioni račun;
- 1.3. Podnošenje zahteva za izdavanje jedinstvene evidencije zakonitih imalaca finansijskih instrumenata;
- 1.4. Podnošenje zahteva i preduzimanje drugih radnji u vezi sa isplatom dividendi i drugih prinosa na finansijske instrumente;
- 1.5. Podnošenje zahteva za poništenje izdatih finansijskih instrumenata,
- 1.6. Sprovođenje postupka zamene finansijskih instrumenata,
- 1.7. Sprovođenje postupka otkupa sopstvenih akcija,

- 1.8. Sprovođenje ponude za preuzimanje čije objavljivanje je odobreno od strane Komisije za hartije od vrednosti, kao i postupka prinudne prodaje akcija i drugih postupaka u skladu sa pravilima i drugim opštim aktima Centralnog registra;
- 1.9. Iznos provizija i drugih naknada ili osnov za obračun i naplatu istih;

(2) Pred Beogradskom berzom ili drugim organizatorom tržišta:

- 2.1. Podnošenje zahteva i druge dokumentacije za uključenje finansijskih instrumenata na regulisano tržište ili MTP;
- 2.2. Podnošenje izveštaja i obaveštenja koje je klijent dužan da objavljuje u skladu sa Zakonom i aktima Komisije za hartije od vrednosti na internet adresi organizatora tržišta;
- 2.3. Podnošenje zahteva za isključenje finansijskih instrumenata sa regulisanog tržišta ili MTP i sprovođenje drugih radnji u skladu sa pravilima i drugim opštim aktima organizatora tržišta;
- 2.4. Iznos provizija, drugih naknada ili osnov za obračun i naplatu istih;
- 2.5. Davanje saveta privrednim društvima u vezi sa strukturom kapitala, poslovnom strategijom, spajanjem i kupovinom društava i sličnim pitanjima, kao i iznos naknade za navedene usluge.

Član 113.

Ovlašćena banka, kao član Centralnog registra, sa kojim izdavalac ima zaključen ugovor o obavljanju korporativnih usluga, obezbeđuje jedinstvenu evidenciju akcionara, na osnovu koje se dostavlja dnevni red i poziv za skupštinu akcionara saglasno zakonu kojim se uređuju privredna društva. Jedinstvena evidenciji akcionara, između ostalog, sadrži i podatke o akcijama na kojima je upisano pravo trećih lica, ukoliko su ih zakoniti imaoi založili i u tom slučaju i podatke o zalogoprimcu (licu u čiju je korist to pravo upisano).

Kada se na dnevnom redu skupštine nalazi odluka koja za posledicu ima poništenje svih ili određenog broja akcija zbog promene nominalne vrednosti, smanjenja osnovnog kapitala poništenjem akcija u posedu akcionara, statusne promene i drugim slučajevima kada će biti poništene prethodno izdate akcije, Ovlašćena banka je dužna da zalogoprimcu dostavi obaveštenje o:

- Datumu održavanja skupštine izdavaoca na kojoj je predviđeno donošenje odluke kojom će biti poništene akcije na kojima je konstituisano pravo zaloge i rokovima za sprovođenja te odluke,
- Ukoliko se predmetnom odlukom vrši istovremeno izdavanje novih akcija, podatke o odnosu zamene postojećih akcija i akcija koje se izdaju.

Kada se na dnevnom redu skupštine nalazi odluka o prinudnom otkupu svih akcija preostalih akcionara društva, Ovlašćena banka je dužna da zalogoprimcu dostavi obaveštenje o:

- Datumu održavanja skupštine izdavaoca, na kojoj je dnevnim redom predviđeno donošenje odluke o prinudnom otkupu na osnovu koje će većinski akcionar od preostalih akcionara otkupiti sve preostale akcije tog izdavaoca na način i po postupku predviđenim Pravilima poslovanja Centralnog registra,
- Rokovima za sprovođenje te odluke.

Ovlašćena banka uz zahtev za upis promena u Centralni registar, na osnovu odluka izdavaoca iz ovog člana, podnosi i dokaz da je obavestio zajmoprimca o očekivanim promenama na akcijama.

Odredbe ovog člana se shodno primenjuju i kada izdavalac donosi odluku o promeni pravne forme, odnosno kada se pokreće stečajni, odnosno likvidacioni postupak nad izdavaocem.

13.17 Otvaranje i administriranje depo računa finansijskih instrumenata

Član 114.

Ugovorom o pružanju usluga u postupku sprovođenja ponude za preuzimanje, vrši se i otvaranje i administriranje depo računa finansijskih instrumenata, gde se Ovlašćena banka obavezuje da, u ime i za račun klijenta, otvori depo račun finansijskih instrumenata kod Centralnog registra, u skladu sa Zakonom, Pravilima poslovanja Centralnog registra i drugim propisima, a klijent se obavezuje da Ovlašćenoj banci za te usluge plati naknadu, u skladu sa pravilnikom o tarifi Ovlašćene banke.

Klijent iz stava 1. ovog člana može biti:

- 1) Ponuđač –saglasno Zakonu o preuzimanju akcionarskih društava,
- 2) Izdavalac – u postupku sticanja sopstvenih akcija saglasno Zakonu o privrednim društvima;
- 3) Akcionarski fond – radi pridruživanja akcija pojedinačnih akcionara paketu akcija određenog izdavaoca u portfelju Akcionarskog fonda, a radi istovremene prodaje putem tendera, odnosno na regulisanom tržištu–saglasno Zakonu o privatizaciji.

13.18 Zastupanje akcionara na skupštinama

Član 115.

Ugovorom o zastupanju akcionara na skupštinama akcionarskih društava, Ovlašćena banka se obavezuje da klijenta koji poseduje akcije sa pravom glasa određenog akcionarskog društva zastupa na skupštini tog društva, na osnovu punomoćja koje se daje za svaku skupštinu posebno, na način i pod uslovima utvrđenim zakonom, osnivačkim aktom i statutom tog akcionarskog društva, a klijent se obavezuje da za to plati naknadu Ovlašćenoj banci, u skladu sa Pravilnikom o tarifi Ovlašćene banke.

Ovlašćena banka je dužna da zastupa akcionare na skupštini društva u njihovom najboljem interesu.

Ovlašćena banka je dužna da akcionare koji mu daju punomoćje upozori na sva ograničenja za takvo zastupanje koja proizilaze iz Zakona i drugih propisa.

14. MEĐUSOBNA PRAVA I OBAVEZE OVLAŠĆENE BANKE I KLIJENATA

14.1 Obaveze klijenta

Član 116.

Ovlašćena banka ima pravo da zahteva od klijenta, a klijent je dužan da:

- (1) Pre zaključenja ugovora sa Ovlašćenom bankom stavi na raspolaganje Ovlašćenoj banci propisanu dokumentaciju radi identifikacije, kao i da obavesti Ovlašćenu banku o svakoj promeni dokumentacije u roku od pet dana od dana nastupanja promene;
- (2) Odobri Ovlašćenoj banci na raspolaganje:
  - 2.1. Finansijske instrumente koji su predmet naloga za prodaju odnosno novčana sredstva za izvršenje naloga za kupovinu finansijskih instrumenata;
  - 2.2. Neophodne informacije i dokumentaciju radi kategorizacije klijenta;
  - 2.3. Sve neophodne informacije radi ocene podobnosti usluga i finansijskih instrumenata za klijenta odnosno radi izrade profila klijenta, osim u slučajevima kada Ovlašćena banka nije u obavezi da vrši takvu ocenu;
- (3) Poštuje odredbe Zakona i ovih pravila o zabrani manipulacije i zloupotrebe insajderskih informacija prilikom korišćenja investicionih odnosno dodatnih usluga Ovlašćene banke;
- (4) Izvršava obavezu plaćanja provizije i drugih naknada Ovlašćenoj banci u skladu sa pravilnikom o tarifi Ovlašćene banke i ugovorom zaključenim sa Ovlašćenom bankom;
- (5) Izvršava i druge obaveze preuzete ugovorom zaključenim sa Ovlašćenom bankom, u skladu sa ovim Pravilima i drugim internim aktima Ovlašćene banke na koja je dao saglasnost potpisivanjem ugovora sa Ovlašćenom bankom.

14.2 Obaveze Ovlašćene banke

Član 117.

Ovlašćena banka obavlja pojedine poslove iz okvira svoje delatnosti za domaća i strana pravna i fizička lica – klijente Ovlašćene banke. Ovlašćena banka ima sledeće obaveze prema klijentu:

- (1) Pre zaključenja ugovora sa klijentom, da omogući klijentu uvid u ova Pravila, Tarifnik, a malom klijentu posebno da pruži informacije propisane ovim pravilima, kao i da obavesti klijenta o svakoj promeni tih akata u roku od sedam dana pre početka primene izmena;
- (2) Obavesti klijenta o kategoriji u koju je razvrstan (profesionalni ili mali klijent), nivou zaštite interesa i pravu klijenta da zatraži razvrstavanje u drugu kategoriju u skladu sa ovim pravilima;
- (3) Prima i izvršava naloge klijenata za kupovinu/prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa ovim Pravilima i politikom izvršavanja naloga ili da odbije izvršenje naloga klijenata kojima bi bile prekršene odredbe zakona ili učinjeno krivično odnosno drugo delo kažnjivo po zakonu;
- (4) Izradi profil klijenta radi ocene podobnosti usluga odnosno finansijskih instrumenata za klijenta odnosno da upozori klijenta da nije dužna da izvrši takvu ocenu u skladu sa ovim pravilima;
- (5) Obezbedi da relevantna lica Ovlašćene banke poštuju Zakonom propisane odredbe o zabrani manipulacije i zloupotrebe insajderskih ili povlašćenih informacija, kao i druga pravila poslovnog ponašanja u poslovanju sa klijentima;
- (6) Obezbedi zaštitu finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenta, u skladu sa ovim pravilima;
- (7) Obaveštava klijenta o postojanju sukoba interesa između klijenta i relevantnih lica Ovlašćene banke ili između klijenata međusobno, a koji je od značaja za donošenje investicione odluke klijenta;
- (8) Čuva podatke o klijentu, kao poslovnu tajnu Ovlašćene banke;
- (9) Izvršava i druge obaveze preuzete ugovorom zaključenim sa klijentom u skladu sa zakonom, aktima Komisije za hartije od vrednosti, ovim pravilima i drugim internim aktima banke.

Prilikom pružanja investicionih usluga klijentima, Ovlašćena banka je dužna da stavlja interese svojih klijenata ispred sopstvenih interesa i da posluje pravično, pošteno i profesionalno, u skladu sa najboljim interesima klijenata.

Član 118.

Kada Ovlašćena banka pruža informacije klijentima elektronskim putem, dužna je da obezbedi da su ispunjeni sledeći uslovi:

- Da klijent je dostavio Ovlašćenoj banci važeću elektronsku adresu;
- Da klijent je odabrao takav način komunikacije;
- Da je klijent elektronskim putem obavešten o adresi internet stranice i mestu gde na istoj može da pristupi relevantnim podacima;
- Da informacije se redovno obnavljaju i ažuriraju;
- Da su informacije neprekidno dostupne.

14.3 Računi finansijskih instrumenata

Član 119.

Ovlašćena banka se obavezuje da, na osnovu ugovora sa klijentom, kod Centralnog registra otvori račun finansijskih instrumenata za klijenta, direktno ili posredstvom investicionog društva ili kreditne institucije - člana Centralnog registra, a za profesionalne klijente za koje ugovor sa klijentom nije obavezan, račun se otvara na osnovu naloga tih lica u skladu sa pravilima Centralnog registra.

Ovlašćena banka je dužna da vodi svoj sopstveni račun finansijskih instrumenata kod Centralnog registra, odvojeno od finansijskih instrumenata svojih klijenata.

Finansijski instrumenti klijenata Ovlašćene banke nisu vlasništvo i ne ulaze u imovinu Ovlašćene banke i ne mogu se koristiti za plaćanje obaveza banke prema poveriocima.

U slučaju nesolventnosti Ovlašćene banke finansijski instrumenti klijenata ne mogu se uključiti u likvidacionu ili stečajnu masu investicionog društva ili kreditne institucije čiji je Ovlašćena banka deo, niti koristiti za plaćanje obaveza Ovlašćene banke ili te kreditne institucije.

Ovlašćena banka je dužna da obezbedi da na računu klijenta ima dovoljno finansijskih instrumenata na dan saldiranja transakcije.

Član 120.

Za utvrđivanje investicionih ciljeva klijenta i potencijalnog klijenta, Ovlašćena banka može od njih tražiti informacije koje se odnose na:

- (1) Željeno trajanje ulaganja;
- (2) Spremnost na preuzimanje rizika;
- (3) Profil rizika za klijenta, odnosno potencijalnog klijenta i
- (4) Svrhu ulaganja.

Član 121.

Profil koji Ovlašćena banka sastavlja o znanju i iskustvu klijenta mora da sadrži:

- (1) Vrstu usluga, transakcija i finansijskih instrumenata koji su poznati klijentu, odnosno potencijalnom klijentu;
- (2) Prirodu, obim i učestalost transakcija klijenta, odnosno potencijalnog klijenta sa finansijskim instrumentima i period u kojem su one izvršene;
- (3) Zvanje i trenutno zanimanje ili relevantnu prethodnu profesiju klijenta ili potencijalnog klijenta.

Član 122.

Za utvrđivanje sposobnosti klijenta da finansijski podnese rizike investiranja, Ovlašćena banka može od klijenta ili potencijalnog klijenta tražiti informacije koje se odnose na:

- (1) Izvor i visinu njegovih redovnih prihoda;
- (2) Njegovu imovinu, uključujući informacije o likvidnim sredstvima, ulaganjima, nekretninama;
- (3) Njegovim redovnim finansijskim obavezama.

14.4 Prikupljanje informacija pri pružanju drugih investicionih usluga

Član 123.

Pre početka i tokom pružanja drugih usluga, Ovlašćena banka je dužna da od klijenta ili potencijalnog klijenta zahteva informacije o njegovom znanju i iskustvu u investicionoj oblasti koja je od značaja za finansijski instrument ili uslugu koja se nudi ili koju klijent sam traži.

Ovlašćena banka se može osloniti na informacije dobijene od klijenta ili potencijalnog klijenta, u pisanom obliku, osim kada mu je poznato ili bi mu moralo biti poznato da su informacije zastarele, netačne ili nepotpune.

Ovlašćena banka je dužna da upozori klijenta ili potencijalnog klijenta da:

- (1) Ne može da utvrdi da li su određeni finansijski instrument ili usluga odgovarajući za njega, usled odluke klijenta da ne pruži informacije ili da ne pruži dovoljno informacija iz stava 1. ovog člana;
- (2) Finansijski instrument ili usluga nisu podobni za njega, ukoliko to oceni na osnovu dobijenih informacija.

Član 124.

U slučaju da Ovlašćena banka klijentima pruža samo usluge prijema i prenosa naloga, odnosno izvršenja naloga za račun klijenta, nije dužna da od klijenta traži dostavljanje informacija kao u slučaju pružanja drugih usluga, ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:

- (1) Kada je usluga pružena na inicijativu klijenta;
- (2) Kada se usluga odnosi na:
  - Akcije koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu, odnosno MTP ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu,
  - Instrumente tržišta novca, obveznice i druge forme sekjuritizovanog duga, isključujući obveznice i instrumente sekjuritizovanog duga koji sadrže izvedeni finansijski instrument,
  - Jedinice institucija kolektivnog investiranja i
  - Ostale slične finansijske instrumente;
- (3) Kada je klijent je jasno upozoren da Ovlašćena banka nema obavezu da procenjuje podobnost pruženog ili ponuđenog finansijskog instrumenta ili usluge;
- (4) Kada Ovlašćena banka ispunjava zakonske obaveze u pogledu sprečavanja sukoba interesa između Ovlašćene banke i njenih klijenata.

14.5 Posebne odredbe u vezi sa profesionalnim klijentima

Član 125.

Prilikom pružanja usluga profesionalnom klijentu, Ovlašćena banka može smatrati da taj klijentima dovoljno znanja i iskustva na području investiranja u određene vrste finansijskih instrumenata ili usluga, odnosno znanja i iskustva potrebnih za razumevanje rizika povezanih sa transakcijom, odnosno onim uslugama, transakcijama, vrstama transakcija ili instrumentima za koje je razvrstan kao profesionalni klijent.

15. ZAŠTITA IMOVINE KLIJENATA OVLAŠĆENE BANKE

15.1 Zaštita finansijskih instrumenata klijenata

Član 126.

Radi zaštite prava svojih klijenata, kada Ovlašćena banka drži finansijske instrumente klijenata je dužna da:

- (1) Evidencije, račune i korespondencije u vezi sa njima:
  - Vodi precizno i tačno;
  - Redovno usklađuje sa evidencijama i računima trećih lica koja drže imovinu klijenata;
  - Vodi na način da u svakom momentu i odmah može razlikovati imovinu jednog klijenta od imovine ostalih klijenata i imovine same Ovlašćene banke;
- (2) Preduzima mere kojima se obezbeđuje da se račun finansijskih instrumenata Ovlašćene banke kod Centralnog registra vodi odvojeno od finansijskih instrumenata njegovih klijenata;
- (3) Donese mere kojima se operativni rizik od gubitka ili smanjenja imovine klijenata, odnosno prava u vezi sa tom imovinom, svodi na najmanju moguću meru.

Stav 1. ovog člana se primenjuje i u slučajevima kada Ovlašćena banka sredstva klijenata vodi na zbirnom računu.

15.2 Postupanje sa finansijskim instrumentima klijenata

Član 127.

Ovlašćena banka je dužna da finansijske instrumente sa računa klijenta koristi samo na osnovu naloga klijenta. Ovlašćena banka ne sme da:

- (1) Zalaže ili otuđuje finansijske instrumente u vlasništvu klijenta bez njegovog prethodnog pisanog ovlašćenja;
- (2) Kupuje, prodaje finansijske instrumente isključivo radi naplate provizije ili druge naknade;
- (3) Koristi finansijske instrumente klijenta za plaćanje svojih obaveza, kao i obaveza drugih klijenata.

15.3 Deponovanje finansijskih instrumenata klijenata u inostranstvu

Član 128.

Pri izboru inostranog depozitara na čijim će računima držati finansijske instrumente svojih klijenata, Ovlašćena banka je dužna da vodi računa:

- (1) O stručnosti i tržišnom ugledu depozitara;
- (2) Da depozitar podleže propisima koji u toj državi regulišu čuvanje finansijskih instrumenta za račun drugog lica;
- (3) Da periodično preispituje izbor depozitara i dogovorene aranžmane za držanje i čuvanje finansijskih instrumenata klijenta.

Izuzetno od stava 1. tačka 2. ovog člana, Ovlašćena banka može da deponuje finansijske instrumente klijenta kod depozitara u zemlji u kojoj držanje i čuvanje finansijskih instrumenata za račun drugog lica nisu posebno regulisani, samo ukoliko je ispunjen jedan od sledećih uslova:

- (1) Priroda finansijskog instrumenta ili investicione usluge povezane sa navedenim instrumentom zahtevaju deponovanje kod depozitara u toj državi;
- (2) Profesionalni klijent pisanim putem zahteva od Ovlašćene banke deponovanje svojih finansijskih instrumenata kod depozitara u toj državi.

Član 129.

Pod sredstvom obezbeđenja u skladu sa ovim Pravilima podrazumeva se:

- (1) Bankarska garancija ili jemstvo;
- (2) Akceptirana ili avalirana menica i blanko solo menica;
- (3) Realno obezbeđenje: založno pravo na nepokretnostima, finansijskim instrumentima koje se mogu prenositi, druge stvari, prava i potraživanja koji mogu biti predmet zaloge saglasno važećim zakonskim propisima;
- (4) Druga sredstva obezbeđenja.

16. FOND ZA ZAŠTITU INVESTITORA

Član 130.

Fond za zaštitu investitora obavlja delatnost u svrhu zaštite klijenata Ovlašćene banke čija su sredstva ili finansijski instrumenti izloženi riziku u slučaju kada je nad bankom otvoren stečajni postupak ili kada Komisija za hartije od vrednosti utvrdi da Ovlašćena banka nije u mogućnosti da ispuni svoje dospele obaveze prema klijentima, uključujući novčana sredstva koja duguje klijentima i finansijske instrumente koje drži za račun klijenta, a ne postoje izgledi da će se okolnosti u dogledno vreme značajno izmeniti.

Fond za zaštitu investitora osigurava potraživanja investitora, klijenata Ovlašćene banke koji su novac i/ili finansijske instrumente poverili Ovlašćenoj banci u svrhu pružanja određenih investicionih ili dodatnih usluga.

Potraživanja klijenata Ovlašćene banke osigurana putem Fonda za zaštitu investitora odnose se na:

- (1) Novčana potraživanja u dinarima koja Ovlašćena banka duguje Klijentu ili koji pripadaju klijentu, nastala po osnovu obavljanja investicionih usluga i dodatnih usluga;
- (2) Potraživanja za povraćaj finansijskih instrumenata koji pripadaju klijentu Ovlašćene banke i koje Ovlašćena banka drži za račun klijenta.

Potraživanja su osigurana do iznosa od 20.000 evra u dinarskoj protivvrednosti po klijentu Ovlašćene banke.

17. POSTUPANJE PO PRITUŽBAMA KLIJENATA

Član 131.

Ovlašćena banka je dužna da primenjuje i redovno ažurira efikasne i transparentne procedure za prihvatljivo i ažurno postupanje Ovlašćene banke po pritužbama klijenata.

Ovlašćena banka je dužna da čuva dokumentaciju o svim pritužbama i merama koje su na osnovu njih preduzete, na način i u rokovima propisanim ovim pravilnikom.

Član 132.

Pritužbe klijenata zbog eventualnog nepropisno obavljenog posla od strane Ovlašćene banke podnose se na standardiziranom obrascu za pritužbe koji je dostupan u službenim prostorijama Ovlašćene banke i na internet stranici Ovlašćene banke.

Obrazac pritužbe klijenti Ovlašćene banke mogu popuniti, potpisati, te dostaviti lično, elektronskim putem ili putem pošte u sedište Ovlašćene banke.

Klijenti mogu da podnesu pritužbe na postupanje Ovlašćene banke na elektronskoj adresi: prituzbe.broker@voban.rs.

Ovlašćena banka je dužna da u što kraćem roku pripremi odgovor klijentu. Ovlašćena banka će razmotriti primljene pritužbe, te obavestiti podnosioca pritužbe o preduzetim aktivnostima u vezi sa rešavanjem pritužbe.

Član 133.

Ovlašćena banka nije dužna da postupi po anonimnim i nepotpunim pritužbama.

Ovlašćena banka čuva dokumentaciju o svim pritužbama i merama koje su na osnovu njih preduzete, na način i u rokovima propisanim aktom Komisije za hartije od vrednosti.

Prilikom postupanja po pritužbama klijenata Ovlašćena banka će se pridržavati načela utvrđenim ovim pravilima.

18. PROVIZIJA OVLAŠĆENE BANKE I DRUGE NAKNADE

Član 134.

Klijent je dužan da Ovlašćenoj banci plati proviziju ili drugu naknadu po osnovu zaključenih poslova kupoprodaje finansijskih instrumenata za račun klijenta, kao i drugih izvršenih usluga na zahtev klijenta.

Visina provizije ili druge naknade koju klijent plaća Ovlašćenoj banci utvrđuje se za određenu uslugu Ovlašćene banke do maksimalnih stopa odnosno iznosa utvrđenih Tarifnikom Ovlašćene banke.

Visina brokerske provizije i/ili naknade za promenu depozitara ili druge naknade utvrđuje se ugovorom zaključenim između klijenta i Ovlašćene banke za određenu vrstu usluge.

Kad obavlja poslove kupoprodaje finansijskih instrumenata za račun klijenta, u potvrdi o prijemu naloga precizira se visina provizije za tu transakciju, u skladu sa maksimalom visinom provizije utvrđenom osnovnim ugovorom o investicionim uslugama odnosno zastupanju klijenta.

Član 135.

Tarifnikom Ovlašćene banke utvrđuju se maksimalni iznosi provizija odnosno naknada za obavljanje sledećih poslovnih aktivnosti Ovlašćene banke:

- (1) Brokerski poslovi,
- (2) Poslovi agenta i pokrovitelja emisije,
- (3) Druge usluge koje obavlja Ovlašćena banka.

Ovlašćena banka je dužna da Tarifnik iz stava 1. ovog člana i sve izmene tog akta, pre početka primene, dostavi Komisiji za hartije od vrednosti, istakne u poslovnim prostorijama u kojima radi sa klijentima i objavi na svojoj internet stranici 7 dana pre početka primene.

Ovlašćena banka je dužna da o svakoj izmeni pravilnika o tarifi obavesti klijente 7 dana, pre početka primene, objavljivanjem izmena pravilnika o tarifi i drugih akata na internet stranici.

19. INSAJDERSKE INFORMACIJE

Član 136.

Insajderske informacije su informacije o tačno određenim činjenicama koje nisu javno objavljene, odnose se direktno ili indirektno na jednog ili više izdavalaca finansijskih instrumenata ili na jedan ili više finansijskih instrumenata, a koje bi, da su javno objavljene, verovatno imale značajan uticaj na cenu tih finansijskih instrumenata ili na cenu izvedenih finansijskih instrumenata.

Značajan uticaj postoji ako bi razumni ulagač verovatno uzeo u obzir takvu informaciju kao deo osnove za donošenje svojih investicionih odluka.

Član 137.

Informacije iz prethodnog člana su informacije o tačno određenim činjenicama ako navode skup okolnosti koji postoji ili se u razumnoj meri može očekivati da će postojati, odnosno navode događaj koji je nastao ili se u razumnoj meri može očekivati da će nastati i ako su dovoljno odredive da omoguće donošenje zaključka o mogućem dejstvu tog skupa okolnosti ili događaja na cene finansijskih instrumenata ili povezanih izvedenih finansijskih instrumenata.

Ustaljene tržišne prakse su prakse koje se razumno očekuju na jednom ili više finansijskih tržišta u skladu sa propisanim postupkom, a koji Komisija bliže propisuje.

Za lica odgovorna za sprovođenje naloga u vezi sa finansijskim instrumentima, insajderske informacije su i informacije o tačno određenim činjenicama dobijene od klijenta u vezi sa budućim nalogima klijenta, odnose se direktno ili indirektno na jednog ili više izdavalaca finansijskih instrumenata ili na jedan ili više finansijski instrument, a koje bi, da su javno objavljene, verovatno imale značajan uticaj na cene tih finansijskih instrumenata ili na cenu izvedenog finansijskog instrumenta.

19.1 Zabrana zloupotrebe insajderskih informacija

Član 138.

Zabranjeno je svakom licu koje poseduje insajdersku informaciju da tu informaciju upotrebi neposredno ili posredno pri sticanju, otuđenju i pokušaju sticanja ili otuđenja, za sopstveni račun ili za račun trećeg lica, finansijskih instrumenata na koje se ta informacija odnosi.

Stav 1. ovog člana primenjuje se na lice koje poseduje insajderske informacije putem:

- (1) Članstva u upravnim ili nadzornim organima izdavaoca ili javnog društva;
- (2) Učešća u kapitalu izdavaoca ili javnog društva;
- (3) Pristupa informacijama do kojih dolazi obavljanjem dužnosti na radnom mestu, vršenjem profesije ili drugih dužnosti;
- (4) Krivičnih dela koje je počinilo.

Ukoliko je lice iz stava 2. ovog člana pravno lice, zabrana iz tog stava odnosi se i na fizička lica koja učestvuju u donošenju odluke o vršenju transakcije za račun pravnog lica o kome je reč.

Odredbe ovog člana se ne primenjuju na transakcije koje se obavljaju prilikom izvršavanja dospele obaveze sticanja ili otuđenja finansijskih instrumenata, kada je takva obaveza rezultat ugovora koji je zaključen pre nego što je lice posedovalo insajderske informacije.

19.2 Razmena insajderskih informacija

Član 139.

Zabranjeno je svakom licu da:

- (1) Otkriva i čini dostupnim insajderske informacije bilo kom drugom licu, osim ako se informacija otkrije i učini dostupnom u redovnom poslovanju, profesiji ili dužnosti;
- (2) Preporučuje ili navodi druge osobe da na osnovu insajderske informacije stekne ili otuđi finansijske instrumente na koje se ta informacija odnosi.

Član 140.

Klijenti Ovlašćene banke i zaposleni u Ovlašćenoj banci ne smeju sticati, kupovati, prodavati ili na drugi način raspolagati finansijskim instrumentima korišćenjem insajderskih informacija.

20. ZABRANA MANIPULACIJE I ŠIRENJA NEISTINITIH INFORMACIJA

20.1 Manipulacije na tržištu

Član 141.

Manipulacija na tržištu smatra se zloupotrebom u odnosu na sve finansijske instrumente koji su uključeni u trgovanje na regulisanom ili MTP tržištu odnosno u vezi sa kojim je upućen zahtev za uključenje, bez obzira da li je došlo do transakcije na tom tržištu.

Manipulacije na tržištu predstavljaju:

- (1) Transakcije i naloge za trgovanje:
  - Kojima se daju ili koji će verovatno pružiti neistinite ili obmanjujuće signale ili informacije o ponudi, tražnji ili ceni finansijskih instrumenata;
  - Kojima lice, odnosno lica koja deluju zajednički, održavaju cenu jednog ili više finansijskih instrumenata na nerealnom ili veštačkom nivou, osim ukoliko lice koje je učestvovalo u transakciji ili dalo nalog dokaže da za to ima osnovane razloge i da su te transakcije i nalozi u skladu sa prihvaćenim tržišnim praksama na tom tržištu;
- (2) Transakcije ili naloge za trgovanje u kojima se upotrebljavaju fiktivni postupci ili svaki drugi oblik obmane ili prevare;
- (3) Širenje informacija putem medija, uključujući i internet ili bilo kojim drugim putem kojim se prenose, odnosno kojim bi se mogle prenositi neistinite vesti ili vesti koje mogu izazvati zabludu o finansijskim instrumentima, uključujući i širenje glasina i neistinitih vesti i vesti koje dovode u zabludu, a od strane lica koje je znalo ili je moralo znati da su te informacije neistinite ili da dovode u zabludu.

U radnje i postupke koji se smatraju manipulacijama na tržištu, a proizilaze iz odredaba stava 1. ovog člana, naročito se ubraja sledeće:

- (1) Aktivnosti jednog ili više lica koja deluju zajednički kako bi obezbedila dominantan položaj nad ponudom ili potražnjom finansijskog instrumenta koji za rezultat ima direktno ili indirektno nameštanje kupovnih ili prodajnih cena ili stvaranje drugih nepoštenih uslova trgovanja;
- (2) Kupovina ili prodaja finansijskih instrumenata pred zatvaranje trgovanja radi dovođenja investitora u zabludu;
- (3) Iskorišćavanje povremenog ili redovnog pristupa tradicionalnim ili elektronskim medijima iznošenjem mišljenja o finansijskom instrumentu ili indirektno o izdavaocu, i to tako što je to lice prethodno zauzelo poziciju u tom finansijskom instrumentu i ostvarivalo korist nakon uticaja koje je iznošenje mišljenja imalo na cenu tog instrumenta, a da istovremeno javnosti nije objavilo postojanje sukoba interesa na odgovarajući i efikasan način.

Član 142.

Radi sprečavanja sukoba interesa, a u svrhu ograničavanja protoka informacija između različitih organizacionih jedinica Ovlašćene banke, u organizacionoj strukturi se primenjuje takozvani mehanizam kineskog zida, koji omogućuje pristup poverljivim ili insajderskim informacijama isključivo onim relevantnim osobama u organizacionim jedinicama kojima su takve informacije opravdano potrebne pri izvršavanju njihovih poslovnih i profesionalnih obaveza.

U slučaju da je uspostavljeni mehanizam čuvanja informacija iz stava 1. ovog člana nedovoljan za upravljanje potencijalnim sukobom interesa u određenoj situaciji, Ovlašćena banka će preduzeti dodatne mere, odnosno, nakon razmatranja svih činjenica u vezi dostupnosti informacija

relevantnim osobama, uspostaviće ograničenje protoka informaciju za određenu transakciju na viši nivo.

20.2 Zabrana manipulacija na tržištu

Član 143.

Manipulacije na tržištu su zabranjene.

Lica koja učestvuju u manipulacijama na tržištu solidarno su odgovorna za štetu koja nastane kao posledica manipulacije na tržištu.

Zaposleni u Ovlašćenoj banci su dužni da se pridržavaju postupaka i mera koje imaju za cilj otkrivanje i sprečavanje manipulacije na regulisanom odnosno MTP tržištu, a koje su propisane ovim pravilima i aktima organizatora tržišta.

Interna kontrola Ovlašćene banke primenjuje jasno definisanu ulogu i ima široka ovlašćenja, u sprovođenju mera i postupaka za otkrivanje i sprečavanje manipulacija na tržištu, dobro poznavanje organizacije, tehnologije i procedure poslovanja.

Ovlašćena banka je obavezna da, na osnovu njoj dostupnih podataka, obavesti Komisiju i nadležno odeljenje Banke o slučajevima za koje opravdano sumnja da se radi o manipulacijama na tržištu i zloupotrebi tržišta.

Član 144.

Svi zaposleni u Ovlašćenoj banci dužni su da obraćaju pažnju i prijavljuju internom kontroloru aktivnosti za koje se može opravdano posumnjati da predstavljaju aktivnosti koje se smatraju manipulacijom na tržištu.

Član 145.

Zaposleni Ovlašćene banke su dužni da pri prijemu naloga odnosno prilikom izvršavanja transakcije razmotre indikatore koji sami po sebi ne znače da se u konkretnom slučaju radi o zloupotrebi tržišta, niti se podrazumeva suprotno ako neka činjenica ili događaj nije naveden ovde, već prilikom procene treba da uzmu u obzir specifične okolnosti svakog pojedinačnog slučaja:

- U kojoj meri dati nalozi za trgovanje ili izvršene transakcije predstavljaju značajan deo dnevnog obima transakcija relevantnim finansijskim instrumentom regulisanom, odnosno MTP tržištu, posebno kada te aktivnosti vode do značajne promene cene finansijskog instrumenta;
- U kojoj meri nalozi za trgovanje koje su izdala lica sa značajnom kupovnom ili prodajnom pozicijom u finansijskom instrumentu ili transakcije koje su ta lica izvršila vode do značajnih promena cene finansijskog instrumenta na regulisanom, odnosno MTP tržištu;
- Da li izvršene transakcije dovode do stvarne promene vlasništva nad finansijskim instrumentom uključenim na uređenom tržištu;
- U kojoj meri dati nalozi ili izvršene transakcije obuhvataju izmenu pozicija u kratkom periodu i predstavljaju značajan deo dnevnog obima trgovanja finansijskim instrumentom na uređenom tržištu te da li bi mogli biti povezani sa značajnim promenama cene finansijskog instrumenta uključenog na uređeno tržište;
- U kojoj su meri dati nalozi ili izvršene transakcije koncentrisani u okviru kratkog vremenskog razdoblja tokom dnevnog trgovanja doveli do promene cene koja je sledom toga promenila smer kretanja;
- U kojoj meri dati nalozi menjaju prikaz najboljih cena ponude ili potražnje finansijskog instrumenta uključenog na regulisano, odnosno MTP tržište, ili prikaz dubine tržišta koja je vidljiva učesnicima na tržištu, a uklonjeni su pre nego što su izvršeni;
- U kojoj su meri dati nalozi ili transakcije izvršene u specifično vreme (na kraju trgovanja) ili oko specifičnog vremena u kojem se izračunavaju referentne cene (cene zatvaranja) i rade

druga izračunavanja, a iste vode do promene cena koje imaju uticaj na referentne cene i izračunavanja;

- Prethodi li datim nalogima ili izvršenim transakcijama ili sledi nakon njih, širenje neistinitih, lažnih ili obmanjujućih informacija od strane lica koja su naloge dali ili transakcije izvršili ili lica koja su s njima povezana;
- Da li naloge daju ili transakcije izvršavaju lica koja, pre ili nakon što daju nalog ili izvrše transakciju, distribuiraju, neposredno ili posredstvom lica koja su sa njima povezana, istraživanja ili preporuke za ulaganje koje su netačne, pristrasne ili očigledno pod uticajem materijalnih interesa.

Član 146.

Zaposleni u Ovlašćenoj banci ne smeju na bilo koji način vršiti manipulacije na tržištu, niti navoditi druga lica da to čine u cilju veštačkog formiranja cene finansijskih instrumenata.

20.3 Obaveštavanje o sumnjivim transakcijama

Član 147.

Svi zaposleni u Ovlašćenoj banci koji opravdano sumnjaju da bi transakcija mogla predstavljati trgovanje na osnovu insajderske informacije ili manipulaciju na tržištu, dužni su da bez odlaganja, a najkasnije do kraja radnog dana, o tome obaveste internog kontrolora.

Obaveštenje o sumnji na manipulaciju na tržištu podnosi se na obrascu OST koji je propisan od strane Komisije. Svaki obrazac se posebno numeriše rednim brojem koji dodeljuje interni kontrolor, a na osnovu evidencije sumnjivih transakcija koju vodi.

Interni kontrolor je dužan da odmah po prijemu obaveštenja o sumnji na manipulaciju na tržištu izvrši kontrolu date planirane odnosno izvršene transakcije i sačini izveštaj koji odmah prosleđuje direktoru Ovlašćene banke i nadležnom odeljenju Banke.

Ukoliko interni kontrolor utvrdi da postoje opravdani razlozi za sumnju, dužan je da bez odlaganja obavesti Komisiju i nadležno odeljenje Banke i dostavi sve podatke u skladu sa relevantnim propisima.

Ukoliko interni kontrolor nakon izvršene kontrole utvrdi da ne postoji opravdanost sumnje na manipulaciju na tržištu, dužan je da o tome sačini službeno belešku u kojoj će obavezno navesti razlog za neprijavlivanje transakcije Komisiji, kao i dati predlog mera za dalje praćenje naloga vezanog za dato obaveštenje o sumnji i datog klijenta.

Član 148.

Ovlašćena banka ne sme da obavesti ni jedno drugo lice o obaveštenju iz prethodnog člana ovih Pravila, što se posebno odnosi na lice u čije su ime dati nalozi odnosno obavljene transakcije ili strane povezane sa tim licem, osim lica kojima se obaveštenje dostavlja na osnovu zakona.

Ispunjavanje ovog zahteva ne izlaže lice koje je izvršilo obaveštavanje nikakvoj vrsti odgovornosti, pod uslovom da lice koja je dostavilo obaveštenje deluje u dobroj veri.

Obaveštavanje Komisije i nadležnog odeljenja Banke u skladu sa relevantnim propisima i ovim Pravilima dostavljeno u dobroj veri, ne predstavlja kršenje bilo kog ograničenja otkrivanja informacija propisanog ugovorom ili bilo kojim propisom te ne podleže nikakvoj vrsti odgovornosti za lice koje je dalo takvo obaveštenje.

Član 149.

Ovlašćena banka čuva dokumentaciju koja se odnosi na planirane i izvršene transakcije kod kojih je postojala sumnja na manipulacije na tržištu, a o kojima su obaveštenja poslata Komisije za hartije od vrednosti, u skladu sa relevantnim propisima i internim aktima Ovlašćene banke.

21. PREPORUKA

21.1 Preporuka

Član 150.

Preporuka je istraživanje ili druga informacija kojom se izričito ili prećutno preporučuje ili predlaže strategija ulaganja u pogledu jednog ili više finansijskih instrumenata, odnosno izdavalaca finansijskih instrumenata, uključujući svako mišljenje o trenutnoj ili budućoj vrednosti i ceni tih instrumenata namenjenih distribucionom kanalu ili javnosti.

Davalac preporuka je fizičko ili pravno lice koje izrađuje ili distribuira preporuke pri obavljanju svoje profesije ili svoje poslovne delatnosti.

Distribucionni kanal je kanal putem kojeg informacija postaje javno dostupna ili će pristup informaciji imati veliki broj lica.

Član 151.

Istraživanje ili druga informacija kojom se preporučuje ili predlaže strategija ulaganja označava informaciju koju je pripremio:

- (1) Nezavisni analitičar, Ovlašćena banka, kreditna institucija, investiciono društvo ili svako drugo lice čija se poslovna delatnost sastoji od pripreme preporuka ili fizičko lice koje za njih radi na osnovu ugovora o radu ili na neki drugi način, koje direktno ili indirektno daje određene preporuke za ulaganje u vezi sa finansijskim instrumentom, odnosno izdavaocem;
- (2) Lice koje nije lice iz tačke 1) ovog stava i koje direktno preporučuje određenu investicionu odluku o ulaganju u vezi sa finansijskim instrumentom.

Odgovarajući propis je svaki propis, uključujući i propise Ovlašćene banke, kojim se osigurava da davalac preporuke koji izrađuje ili distribuira preporuke primeni razumnu pažnju kako bi obezbedio da su takve preporuke prikazane na pošten način i da otkriva njegove interese ili ukazuje na sukob interesa koji se odnosi na finansijske instrumente na koje se takve preporuke odnose.

21.2 Identitet lica koje izrađuje preporuku

Član 152.

U svakoj preporuci mora na jasan i vidljiv način biti naveden identitet lica odgovornog za njenu izradu, a posebno ime i naziv radnog mesta lica koje je pripremio preporuku, naziv i sedište pravnog lica odgovornog za predmetnu preporuku.

Ovlašćena banka će u preporuci navesti koje je telo nadležno za njen nadzor.

21.3 Opšta pravila za sadržinu preporuke

Član 153.

Davalac preporuke - Ovlašćena banka je dužna da u preporuci osigura:

- (1) Da se činjenice jasno razlikuju od tumačenja, procena, mišljenja i ostalih vrsta nečinjeničnih informacija;
- (2) Da su svi izvori pouzdani, odnosno kada postoji ikakva sumnja u pouzdanost izvora, da je to jasno navedeno;
- (3) Da su sva predviđanja, prognoze i ciljane cene jasno označeni kao takvi i da su navedene značajne pretpostavke na kojima se iste zasnivaju.

Na zahtev Komisije davalac preporuka dužan je da obrazloži osnovu preporuke.

21.4 Opšta pravila za obelodanjivanje interesa i sukoba interesa

Član 154.

Ovlašćena banka kao davalac preporuke je dužna da obelodani sve odnose i okolnosti za koje se u razumnoj meri može očekivati da će narušiti objektivnost preporuke, posebno kada davalac

preporuka ima značajan finansijski interes u jednom ili više finansijskih instrumenata koji su predmet preporuke ili značajan sukob interesa u odnosu na izdavaoca na koga se preporuka odnosi.

Kada je davalac preporuke pravno lice, obaveza iz stava 1. ovog člana primenjuje se i na svako pravno ili fizičko lice koje za to lice radi na osnovu ugovora o radu ili na drugi način i koje je učestvovalo u pripremi preporuke.

Kada je davalac preporuke pravno lice, informacije koje se objavljuju u skladu sa stavom 1. i 2. ovog člana obuhvataju najmanje sledeće informacije o njegovim interesima i sukobima interesa:

- (1) Davaoca preporuka ili povezanih pravnih lica o kojima lica koja učestvuju u pripremi preporuke imaju saznanja ili se u razumnoj meri može očekivati da imaju saznanja;
- (2) Davaoca preporuka ili povezanih lica, poznate licima koja, iako nisu učestvovala u pripremi preporuke, imaju ili se za njih u razumnoj meri može očekivati da imaju pristup preporuci pre njene distribucije korisnicima ili javnosti.

Obelodanjivanje iz stava 1 - 3. ovog člana treba da bude sadržano u samoj preporuci, a u slučaju kada bi ono bilo nesrazmerno u odnosu na obim distribuirane preporuke, dovoljno je u samoj preporuci na jasan i vidljiv način uputiti na mesto gde javnost direktno i jednostavno može pristupiti takvim informacijama.

21.5 Distribucija preporuke koju je izradila treća strana

Član 155.

Kada Ovlašćena banka od sopstvenom odgovornošću distribuira preporuku koju je izradila treća strana, na preporuci mora na jasan i vidljiv način istaknuti svoj identitet.

Kada lice koje distribuira preporuku koju je izradila treća strana istu značajno izmeni, dužno je da jasno i detaljno istakne tu izmenu.

Ovlašćena banka koja distribuira sažetu preporuku koju je izradila treća strana, dužna je da obezbedi da takva preporuka bude jasna i da ne dovodi u zabludu, kao i da ista upućuje na originalni dokument i mesto gde javnost može direktno i jednostavno da pristupi obelodanjivanjima koja se odnose na taj dokument, sve dok su te informacije dostupne javnosti.

22. ETIČKI KODEKS

Član 156.

Polazeći od potreba unapređenja profesionalizma i poslovnog ponašanja, jačanja principa sigurnosti i odgovornosti, zdrave konkurencije zasnovane na ekonomskim i tržišnim principima, Ovlašćena banka i zaposleni u Ovlašćenoj banci dužni su da obavljaju svoje poslove profesionalno, pošteno, sa dužnom pažnjom i poverenjem, u skladu s dobrim poslovnim običajima i poslovnim moralom.

U cilju unapređenja ugleda struke, kao i jačanja poverenja investitora i društva u celini u rad ovlašćenih učesnika na tržištu finansijskih instrumenata, Ovlašćena banka i zaposleni u Ovlašćenoj banci su u obavezi da se ponašaju na način koji ni u kom slučaju neće ugrožavati ugled struke.

22.1 Osnovna načela profesionalne etike

Član 157.

Ovlašćena banka, svi zaposleni u Ovlašćenoj banci odnosno relevantna lica dužni su da se u svom radu i ponašanju, pri obavljanju delatnosti, pridržavaju sledećih osnovnih načela profesionalne etike:

- (1) **Zaštita ugleda struke** - Ovlašćena banka je dužna da postupa u skladu sa načelima i pravilima etičkog kodeksa profesionalno - strukovnog udruženja, kao i da na regulisanom tržištu finansijskih instrumenata postupa i posluje tako da ne šteti svom ugledu, kao ni ugledu celokupne delatnosti.
- (2) **Staranje o unapređenju struke** - Ovlašćena banka se stara o stručnom obrazovanju i usavršavanju zaposlenih u Ovlašćenoj banci, kao i o unapređenju celokupne delatnosti i razvoju tržišta finansijskih instrumenata, kao i finansijskog tržišta u celini.

- (3) **Načelo postupanja sa pažnjom dobrog stručnjaka** - Ovlašćena banka, prilikom obavljanja poslova koji su mu, kao ovlašćenom učesniku, poverili klijenti, postupa sa pažnjom dobrog stručnjaka.
- (4) **Načelo jednakog tretmana svih klijenata** - Ovlašćena banka ne stavlja ni jednog klijenta u privilegovan položaj u odnosu na druge klijente, odnosno dužna je da sve klijente tretira na isti način.
- (5) **Načelo osiguranja prava i interesa klijenata** - Ovlašćena banka, prilikom obavljanja poslova koje su mu, kao ovlašćenom učesniku, poverili klijenti, u svemu vodi računa o interesima svojih klijenata i štiti njihove interese.
- (6) **Načelo obaveštavanja klijenata** - Ovlašćena banka, po svom najboljem saznanju, a na način regulisan ugovorom sa klijentom, redovno obezbeđuje tačne i pouzdane informacije klijentu o stanju, na regulisanom i van regulisanog tržišta, finansijskih instrumenata i o pojedinim finansijskim instrumentima, kao i druge informacije koje bi mogle uticati na klijentove odluke u vezi poslovanja sa finansijskim instrumentima.
- (7) **Načelo poverenja** - Ovlašćena banka i zaposleni u Ovlašćenoj banci odnos sa klijentom zasnivaju na međusobnom poverenju, koje Ovlašćena banka odnosno zaposleni ne smeju zloupotrebiti.

22.2 Sprečavanje nelojalne konkurencije

Član 158.

Ovlašćena banka je dužna da samostalno ne inicira zaključivanje poslovnog odnosa sa klijentima za koje zna da su u poslovnom odnosu sa drugim investicionim društvom.

Ovlašćena banka je dužna da, prilikom zaključenja novog poslovnog odnosa na inicijativu klijenta, posebno upozori klijenta na ovu odredbu etičkog kodeksa, kao i da traži od klijenta tačan podatak o tome da li klijent jeste ili je bio u poslovnom odnosu sa drugim investicionim društvom. Ukoliko je klijent u poslovnom odnosu sa drugim investicionim društvom ili društvima, Ovlašćena banka je dužna da iste obavesti o uspostavljanju poslovnog odnosa sa klijentom.

Preuzimanje klijenta mimo procedure utvrđene odredbama ovog člana i na štetu drugog investicionog društva smatraće se kao kršenje etičkog kodeksa i nelojalna konkurencija.

Član 159.

U cilju sprečavanja nelojalne konkurencije, Ovlašćena banka ne sme sa svojim klijentima ugovarati provizije i naknade koje su niže od provizija i naknada koje su niže od uobičajenih na regulisanom tržištu finansijskih instrumenata za određenu vrstu posla.

22.3 Iznošenje neistinitih podataka

Član 160.

Zaposleni u Ovlašćenoj banci ne smeju:

- (1) Iznositi podatke u vezi trgovine na regulisanom i van regulisanog tržišta koji su neistiniti, istinite podatke iskrivljavati ili ih namerno izostavljati;
- (2) Učestvovati u poslu ili aktivnosti koja se vrši sa ciljem da se prevari lice koje se bavi kupovinom ili prodajom finansijskih instrumenata;
- (3) Vršiti aktivnosti koje su u suprotnosti sa poslovanjem Ovlašćene banke;
- (4) Iznositi netačne podatke i informacije o Ovlašćenoj banci.

Član 161.

Zaposleni u Ovlašćenoj banci ne smeju trgovati određenim finansijskim instrumentima ako su u posedu insajderskih informacija, a takođe su dužni da odbiju prijem naloga za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata od lica za koje smatraju da su u posedu takvih informacija.

22.4 Saopštavanje informacija klijentima

Član 162.

Zaposleni u Ovlašćenoj banci mogu voditi razgovor sa klijentima o nezvaničnim informacijama ili informacijama koje su objavljene u okviru berzanske i vanberzanske trgovine ako se u razgovoru navede da su informacije nezvanične ili ako se navede izvor tih informacija.

22.5 Snimanje telefonskih razgovora

Član 163.

Ovlašćena banka može snimati telefonske razgovore svojih zaposlenih sa klijentima pod uslovima i na način regulisan posebnom odlukom predsednika Izvršnog odbora banke, s tim što je Ovlašćena banka dužna da sa sadržinom te odluke upozna klijenta pre zaključenja ugovora.

Svako zaposleno lice u Ovlašćenoj banci je dužno da lice koje nije poznato sa odlukom iz stava 1. ovog člana na početku telefonskog razgovora upozori da se razgovor snima.

22.6 Sprečavanje sukoba interesa

Član 164.

U cilju sprečavanja sukoba interesa Ovlašćene banke i njenih klijenata, zaposleni u Ovlašćenoj banci su u obavezi da daju podatke Ovlašćenoj banci odnosno ovlašćenom licu za rukovođenje Ovlašćenom bankom i kontroloru o svom vlasništvu nad finansijskim instrumentima, kao i vlasništvu nad finansijskim instrumentima fizičkih lica koja se u smislu ovih Pravila smatraju sa njima povezanim licima.

Zaposleni u Ovlašćenoj banci su u obavezi da dostave obaveštenje Ovlašćenoj banci, odnosno ovlašćenom licu za rukovođenje Ovlašćenom bankom i kontroloru u pisanom obliku o svojoj nameri, kao i o nameri sa njima povezanih lica da kupuju ili prodaju finansijske instrumentena dan ispostavljanja naloga za kupovinu odnosno prodaju finansijskih instrumenata na regulisanom ili van organizovanog tržišta ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu.

Obaveštenje o nameri kupovine ili prodaje finansijskih instrumenata sadrži: vrstu, količinu i cenu finansijskih instrumenata, naziv i sedište Ovlašćene banke ili investicionog društva preko koje će se izvršiti kupovina ili prodaja finansijskih instrumenata na regulisanom ili van organizovanog tržišta ili na drugom sličnom tržištu u inostranstvu.

22.7 Zabranjene aktivnosti relevantnih lica

Član 165.

Ovlašćena banka je dužna da zabrani relevantnom licu da obavlja sledeće aktivnosti:

(1) Da zaključuje lične transakcije:

- 1.1. Ukoliko to uključuje zloupotrebu ili otkrivanje insajderskih ili drugih poverljivih informacija;
- 1.2. Koje se odnose na klijenta ili transakcije sa klijentom ili za račun klijenta,
- 1.3. Ukoliko je zaključivanje takve transakcije u sukobu ili će verovatno doći u sukob sa obavezama Ovlašćene banke;

(2) Da savetuje ili nagovara drugo lice na zaključivanje transakcije sa finansijskim instrumentima, na način koji prelazi ovlašćenja relevantnog lica ili nije propisan ugovorom o pružanju usluga;

(3) Da otkriva drugom licu bilo koje informacije ili mišljenja, osim u okviru redovnog ovlašćenja ili u okviru ugovora o pružanju usluga, ako relevantno lice zna, ili bi trebalo znati, da će takvo postupanje uticati na to drugo lice da:

- 3.1. Zaključi transakciju sa finansijskim instrumentima,
- 3.2. Savetuje ili nagovara treće lice na zaključivanje takve transakcije.

22.8 Primanje poklona

Član 166.

Zaposleni u Ovlašćenoj banci ne smeju primati niti davati poklone, osim onih koji se daju u marketinške svrhe, uobičajene u poslovnom svetu.

22.9 Javna saopštenja i oglašavanje

Član 167.

Saopštenje vezano za obavljanje poslova Ovlašćene banke namenjeno javnosti ili klijentima može dati samo lice koje je za to ovlašćeno. Zaposleni u Ovlašćenoj banci su dužni da komuniciraju sa javnošću u skladu sa Zakonom.

Član 168.

Ovlašćena banka je dužna da prilikom javnog oglašavanja, u komuniciranju sa medijima, kao i prilikom prezentacija svojih usluga, vodi računa o ugledu struke i interesima drugih ovlašćenih učesnika na tržištu finansijskih instrumenata, pa se u skladu sa tim ne smeju koristiti formulacije koje ističu Ovlašćenu banku, a eliminišu druge učesnike, kao na primer: „jedini, najbolji, bolji od drugih, isključivi“ i sl.

23. OBAVEŠTAVANJE OVLAŠĆENE BANKE

Član 169.

Klijenti su dužni da, na zahtev Ovlašćene banke, dostavljaju informacije, podatke i izveštaje koje Ovlašćena banka smatra bitnim za zaštitu javnih interesa i interesa klijenata.

Klijenti su dužni da Ovlašćenu banku obaveste o svakoj promeni informacija i podataka iz stava 1. ovog člana odmah, a najkasnije u roku od tri (3) dana od dana nastanka promene.

Član 170.

Klijent- Izdavalac finansijskih instrumenata dužan je da Ovlašćenoj banci dostavlja periodični i godišnji izveštaj o svom poslovanju i izveštaj o reviziji.

Klijent iz stava 1. ovog člana dužan je da u pisanoj formi najmanje 21 dan unapred ili, ako to nije moguće, odmah po nastaloj promeni obavesti Ovlašćenu banku o:

- (1) Izmenama, odnosno dopunama akta o osnivanju i statuta;
- (2) Promeni zastupnika i drugih lica ovlašćenih za poslovanje sa Ovlašćenom bankom;
- (3) Statusnim promenama;
- (4) Sticanju, odnosno prestanku statusa klijenta kod drugog investicionog društva;
- (5) Povećanju, odnosno smanjenju osnovnog kapitala;
- (6) Promeni akcionara sa značajnim učešćem (onih koji imaju više od 10% akcija klijenta);
- (7) Kada postoji mogućnost da klijent postane ili je već postao insolventan;
- (8) Kada su prema klijentu preduzete mere od strane nadležnog organa;
- (9) Kada je nad klijentom pokrenut postupak sanacije, stečaja ili likvidacije;
- (10) Drugim podacima bitnim za poslove koje Ovlašćena banka obavlja za račun klijenta.

24. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 171.

Odluku o izmeni, odnosno dopuni ovih Pravila donosi Upravni odbor banke uz pribavljenu saglasnost Komisije.

Ovlašćena banka je dužna da Pravila i sve izmene ovog akta, pre početka primene, dostavi Komisiji na prethodnu saglasnost i da ih, nakon davanja saglasnosti Komisije, istakne u poslovnim prostorijama u kojima radi sa klijentima, kao i objavi na svojoj internet stranici.

Ukoliko Ovlašćena banka ima klijente strana pravna ili fizička lica, obaveštenje o izmeni Pravila se vrši na način predviđen ugovorom sa klijentom.

Član 172.

Stupanjem na snagu i početkom primene ovih Pravila, prestaju da važe Pravila Funkcije Brokerskih poslova i finansijsko savetovanje u Vojvođanskoj banci a.d. Novi Sad, del. broj: 1.0 - 15221/4 od 21.11.2012. godine.

Član 173.

Sastavni deo ovih Pravila čine sledeće procedure:

- Procedura za telefonski prijem naloga;
- Procedura za elektronski prijem naloga;
- Procedura za prijem naloga putem Bloomberg aplikacije;
- Informacije koje se pružaju klijentima.

Član 174.

Ova Pravila se objavljuju na internet stranici banke najmanje 15 dana pre dana nastupanja pravnih posledica pripajanja banaka, na osnovu rešenja Komisije za hartije od vrednosti o davanju prethodne saglasnosti na ova Pravila, a primenjuju se od dana nastanka pravnih posledica pripajanja banaka.

PREDSEDNİK UPRAVNOG ODBORA
Kaszió Wolf